151

F

18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

ID 3/43

85.–

151
F18

A 733

BERNARDUS (ST.), *Abbot of Clairvaux.* Mellifivi doctoris divi Bernardi abbatis Clarevallensis. Super illo Evangelio Ecce nos reliquimus omnia declamationes. Small 4to, Gothic types, (25) ll., 1 bl. l., with sign. (A[6] B[4] C[6] D[4] E[6]), fine *woodcut* printer's device on title-page, and woodcut initials, fine rubricated copy, bds., *Albert Pafaet, Deventer,* 1518

EXTREMELY RARE. Unknown to Panzer, Brunet, Deschamps, Ebert, and Graesse. Janauschek, *Bibl. Bernardina,* 405: "Vis ex Bibl. Univ. Heidelberg." Nijhoff, *Bib. de la Typ. Neer,* 1296. No copy in Brit. Mus.

NK. 280

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Device on title

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Melliflui doctoris diui Bernardi abbatis Clareuallenſis ſu-
per illo euangelio. Ecce nos re-
liquimus omnia: decla-
mationes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

641667

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

¶ Tabula libri ſequentis.

¶ De colloquio Symonis et Jeſu	Capitulum i.
¶ De relinquēdis omnibus.	Ca.ij
¶ De eo qui iuga boum emit quinq̃	Ca. iij
¶ De multiplici dominio vitioꝝ	Ca.iiij
¶ De duabus ſanguiſuge filiabus	v.
¶ De diuitijs patrum veteris teſtamenti	vi.
¶ Quō iudeus inter aquas, et Petrus ſupͣ aquas fecit iter.	vij
¶ De remedio imperfectoꝝ	viij.
¶ De periculo clericoꝝ	ix
¶ Quō clerici quod delectat querunt	x
¶ De officio clericorum	xi
¶ Excuſatio ꝙ nō niſi manifeſta loquatur	xij
¶ Quomodo intrent eccleſiaſtica beneficia	xiij
¶ De loculis iudę	Caplm xiiij.
¶ De quatuor virtutibus	xv
¶ Quomodo deſeruiant clerici q̄ de eccleſijs habent	xvi
¶ Quomodo redditus expendant	xvij
¶ De virga et baculo	xviij
¶ Quis ſit amicus mundi	xix
¶ De impudentia	xx
¶ De miſeratione crudeli	xxi.
¶ De cōmutatione humane pnię pro diabolica pena	xxij
¶ De iudicio Abrahę	xxiij
¶ Quō Petrus reliquit oīa qui fere nihil habuit	xxiiij
¶ De innaturali et inexplebili fame	Caplm xxv
¶ De circuitu impiorum	xxvi
¶ De acceleranda conuerſione	xxvij
¶ De tribꝰ rn̄ſionibus ad eos qui promittebant ſequi eum	xxviij
¶ De regeneratione	xxix
¶ Ut corpus tempus ſue reſurrectionis expectet	xxx.
¶ Ut non reſideamus in via	xxxi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

¶ Quomodo nunc ex nulla parte ſedeamus Caplm xxxij
¶ De imperfecta ſeſſione xxxiij
¶ De perfecta ſeſſione xxxiiij
¶ De lateribus ſcalę xxxv
¶ De gradibus ſcalę xxxvi
¶ De via orientali a cella benedicti xxxvij
¶ De baſibus ſcalę xxxviij
¶ De capitellis xxxix.
¶ De iudicio xl
¶ De groſſis ficuum xli
¶ Querimonia domini xlij
¶ De excuſatione ſecularium xliij
¶ De duplici promiſſione xliiij
¶ De incredulitate xlv
¶ De labore ficto xlvi
¶ De nigredine et decore ſponſę. xlvij
¶ De ſepulchris dealbatis xlviij
¶ Quomodo egeſtas interior foras eicit: Capl'm xlix.
¶ De verme qui non moritur. l
Quod aliter oblectent ſpiritualia q̄3 carnalia li.
¶ De tribus in cruce, et tribus in carcere Capl'm lij.
¶ Quod ſine exceptione centuplum promittit liij.
¶ De his qui videntur omnia reliquiſſe nec centuplū hn̄t liiij
¶ Quod celeſti conſolatione ſe priuant reſilientes ad terrena lv
¶ De centuplo et vita eterna Capl'm lvi
¶ Quod centuplum ſit ſpirituale. lvij
¶ Quid ſit hoc centuplum lviij
¶ Exhortatio breuis lix
¶ De vita eterna lx

¶ Tabulę finis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

De colloquio Symonis et Jeſu Prolo-logus beati Bernardi abbatis.

V t tibi dilectiſſime preſentes exhortationis ſcedulas de-
ſtinarem, que ocioſa eſſe nō patiꝛ, nimirum ardēs oīa
ꝛ omnia ſperās charitas pſuaſit. Ubi ſane nō tibi me
ppria tradidiſſe putes, nec tanq̄ꝫ noſtra ſuſcipias, ſed
e multis ſermonibus patꝝ noſtroꝝ quoꝝ digna ſatis laus in eccleſia ē
q̄ huic videbantur apta negocio: noueris decerpſiſſe ſententias. et ſub
vnā vtcūqꝫ formulā redigēdo. copioſi cuiuſdā declamatorij ſermonis
inſtar. hunc tuę dilectioni edidiſſe libellū Hoc nimiꝝ ſcribēdi genus
ad pſuadendū efficacius arbitrabar q̄d ſoleāt amplius mouere lectorē
viuidas magis voces q̄ꝫ mutos apices repn̄tans Ceterū qm̄ ſuſpecta
mihi ignorātia ꝓpria, propriaqꝫ obliuio eſt. hortor ꝛ moneo vt ſi qua
deprehenderis digna reprehenſione, aut ipſe ea corrigere ſtudeas. aut
ſi id forte ex humilitate refugis: mihi ſaltē quecunqꝫ te mouerint non
diſſimules amicabiliter intimare. atqꝫ id quidem de ſniā dixeriꝫ. Nā
de verbis erit forſitan inuenire nō nullos ad quorum aures ſi venerit
ſubſannent ea dicentes. Quis ē iſte inuoluens ſn̄ias ſermonibus im-
peritis Uerꝫ nihil tale mihi. ſupꝫ tua eruditione reor verēduꝫ. q̄ppe ꝛ
meum hūc pudorem ſuſpitiōe carens charitas foras mittit. affectum
magis in his q̄ꝫ verba ni fallor penſabit amicus. preſertim quod non
oſtentationis ſed edificationis edere paginam cogitarim. optans ma-
gis ſi poſſibile videretur et ſine verbis hec imprimere cordi tuo faciat
hoc q̄ inuiſibiliter operatur in cordibus electoꝝ. et pia dignatione ſua.
ſuam hāc vocem reputans vocem ei virtutis et efficacię largiaꝛ Agit
eniꝫ quod poteſt charitas operoſa oportune inſtans fortaſſis ꝛ impor-
tune. Nulla ſane huic operi idonea magis occurrit digniorue mate-
ria q̄ꝫ euangelica lectio vbi foeliciſſimū illud Symonis et Jeſu eulo-
gium continetur Hanc ſuſcipere libuit ſed exhortationis gracia magꝭ
q̄ꝫ expoſitionis vt ex ea ſcilicet ſermonis occaſio ſumeretur. Sed et ſen
tentijs breuibus diſtinguere ſtudui lectionem, vt diſtinctio ipſa faſti-
dium non admittat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

¶ Capittulũ i. De colloquio Symonis et Jeſu

Dixit Symō petrus ad Jeſum Ecce reli quimus oia
et ſecuti ſumus te. Fidelis ſermo et dignum omni ac-
ceptione colloquium Symonis petri et Jeſu. Fa-
liaris ſiquidem et amica ſaluti obedientia eſt. ſed obe-
dientia firma et ſtabilis que fundata eſt, ſuper petram. Melior eſt
obedientia q̄ȝ victimę. Et item obedientiam volo et non ſacrificium
Unde et vitę ipſe ſaluatoꝛ p̄tulit hanc virtutē. eligēs magis animam
ponere, q̄ȝ obedientiā non implere. Poſtremo et ip̄m nomē Jeſus q̄d
eſt ſup̱ omne nomen et in quo flectitur oē genu apoſtolo teſte, obediē-
tię remuneratio ē. Libet proinde ſacratiſſimo huic intereſſe colloq̊o ⁊
intenta cordis aure percipere que dicunt̄. Arbitroꝛ eniȝ verba lcōnis
huius ea eſſe de quib⁹ ad immoꝛtalē ſponſum de finibus terrę. clamat
eccleſia. ꝓpter verba labioꝝ tuoꝝ ego cuſtodiui vias duras. Hec nem
pe ſunt verba que cōtemptum mūdi in vniuerſo mundo ⁊ voluntari-
am perſuaſere hoibus paupertatē. Hec inquā ſunt q̄ monachis clau-
ſtra replent: deſerta anachoritis Hec inq̄ȝ ſunt ꝟba que ęgyptū ſpoli-
ant: et optima queqȝ eius vaſa diripiunt. Hic ſermo viuus et efficax,
ↄuertens aīas felici emulatione ſanctitatis, ⁊ veritatis ꝓmiſſiōe fideli

¶ De reliuquendis omnibus ¶ Caplm ij.

Dixit Symō petrus ad Jeſuȝ. Ecce nos reliquim⁹ oia Bn̄,
optime, et nō ad inſipientiā tibi Nā et mūdus trāſit et cōcu-
piſcētia eius, et relinquere hec magis expedit q̄ȝ relinqui Ecce eīn nos
reliq̄mus omnia et ſecuti ſumus te. Nimiruȝ quia exultauit vt gigas
ad currendam viam, nec currentem ſequi poterat oneratus Sed nec
inutilis cōmutatio, pro eo qui ſuper omnia ē oia reliquiſſe. Nā et ſil̄
cum eo donātur omnia, et vbi apprehenderis eum: erit ipſe vnus oia
in oibus q̄ pro eo reliquerunt oia. Omnia ſane dixerim nō tantū poſ-
ſeſſiōes, ſed etiaȝ cupiditates, et maxime eas. Plus eīn mundi concu-
piſcētia q̄ȝ ſubſtantia nocet Et hec fugiendaꝝ diuitiaꝝ cauſa precipua
eſt, quia aut vix aut nunq̄ȝ ſine amore poſſideri valeāt Limoſa ſiquidē
et glutinoſa nimis non mō exterioꝛ verum et interioꝛ noſtra ſubſtātia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

videtur:et facile coꝛ humanum omnibus que frequentat adheret

¶ De eo qui iuga boū emit q̇nqꝫ ¶ Capit. iiij.

Age ergo qui relinquere vniuerſa diſponis,te quoqꝫ inter relin-
quenda numerare memento. Immo ꝟo,maxime et pꝛincipa-
liter abnega temetipſum ſi deliberas ſequi eum qui exinaniuit ꝑpter te
ſemetipſum. Pone grauiſſimā ſarcinā pone aſinariā molam, terrenaꝫ
molem,pone illa q̇nqꝫ nō hoīm plane iuga ſed boum,que tibi inſipiē-
ter emiſti. Allioq̇n ſequi ſpōſum et venire ad nuptias ſpirituales qui-
naria hac pꝛeſſus et oppꝛeſſus coꝛpoꝛis ſenſualitate nō poteris. Sed
et ſi nouiſſime veneris et pulſaueris minime pꝛofecto aperietur tibi,
ſed reſpondebiꝰ deintus ꝙ non ſit de bobus et aſinis ceteriſqꝫ iumētis
inſipiētibus cura deo. An vero compatum iumētis eſſe quis dubitet
hominem,qui ſibi iuga emerit iumentoꝛum. Niſi ꝙ eo ſane ipſis q̄qꝫ
iumētis cōuincitur eſſe ſtolidioꝛ et beſtialioꝛ beſtijs cōpꝛobatur ꝙ iu-
ga nicesſitatis eaꝝ pꝛop ꝛia ip̄e ſubeat volūtate Quod enī illis natura
eſt huic eſt culpa,dū tanq̄ꝫ vnū ex his que carent rōne.ſine ratione de-
gens et ip̄e ſub coꝛpoꝛeis ſimiliter ſenſibus incuruatꝰ. Sed q̇d eum iu-
ga ſubiſſe cauſamur. Arguamur magis emiſſe. Illud enim ſtoliditatꝫ
miſerandę iſtud extremę dementię ē. Dignus eſt operarius mercede
ſua. Nam vt mercedem pꝛo opere tribuat inauditum. Deniqꝫ loquiꝰ
ſuper hoc ꝟbo dn̄s per ꝑp hetam ſub typo mulieris foꝛnicarię,ſcelera
arguēs yſrahelis Omnibus inquit meretricibus dātur mercedes.tu
autem dediſti mercedes cūctis amatoꝛibꝰ tuis,et donabas eis vt ītra-
rent ad te vndiqꝫ ad foꝛnicādum. Factū eſt in te cōtra cōſuetudinem
mulieꝝ in foꝛnicationibus tuis,et poſt te nō erit foꝛnicatio. In eo em̄
ꝙ dediſti mercedes et nō accepiſti,factū eſt in te cōtrarium. Plane et
in eo qui iuga emit cōtrariuꝫ fieri manifeſtum. Quid em̄ iuga emit ⁊
iuga boum cui iugū ſuaue gratis offerꝰ. Nā iugum chꝛiſti iugū hoīs
eſt ſicut et chꝛ̄us homo. Nec mō gratis tribuiꝰ,ſed et copioſa his qui
tulerint remuneratio eſt,vt a nemine nō dico emi ſed gratis ſuſtineri
queat. Quid ergo miſer pꝛo iugo boum diſtrahis animā tuam q̇ iu-
gum chꝛiſti ſuſcipiēs emere poteras regnū dei mercari vitā lucrificari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

chriſtū. Nā ſine iugo interim nō potes eſſe homo, nimirū qui nat⁹ es ad laborē. Sed graue iugū ſup omnes vtiqȝ filios adā qui ſequuntur eum, nā ſuper eū qui chr̄m ſequitur. leue et ſuaue. Poſtremo vt cetera ſileā cum ſine iugo eē non poſſim, quale hoc ipm eſt eligere poti⁹ q̄nqȝ q̄ȝ vnuȝ. Quis em̄ pt ſeruire q̄nqȝ dn̄is nedū quinqȝ tyrānis q̄nqȝ p̄dombus: Siquidē oculus meus depredatur aīam meā. An non ſepe aliud gula exigit, ad aliud pruritus auriū vocat: Sic et odoratus et tactus diuerſa interdum impant. forſitā et aduerſa, dum vterqȝ ſibi cōem geſtit precipere ſeruum, et trahit ſua quenqȝ voluptas. Vides excuſationē hominis qui propterea chr̄m non ſequitur. ꝑpterea excuſat a nuptijs, ꝙ iuga boum emit quinqȝ

De multiplici dominio vicioꝝ — Cap. iiij

Quid ſi laborē eoꝝ et dolorē conſideres: Si numeres iuga: q̄ varijs ſeruiūt vitijs moꝝ magis q̄ȝ corpoꝝ ſenſibus. Erit ꝑfecto iā inuenire homines qui multo magis in labore hoīm nō ſunt ſed lōge āplius aliena ab hoīe flagella ſuſtineāt. Erit inuenire emētes nō mō quinqȝ ſed plus quā quinquaginta q̄nqȝ, nō vtiqȝ iumētoꝝ iuga ſed demonū. Cōtendunt ābitio ⁊ elatio cordis, altera nidū altera foueam parat. Volare altera iubet. repere altera monet, cum ꝑfecto neutꝝ ſit hominis. Quis em̄ es tu ait hec, quis vero ille vel ille eſt aut q̄ domus patris eoꝝ vt eis aliquādo blādiaris: At bonus ſermo bonum inuenit locū ait ambicio, et interdū qui ꝑdeſſe non p̄t, poteſt obeſſe. Diſſimula primū, primū vinū bonum pone, donec veniat hora tua. Auaricia quoqȝ et appetitus laudis ſibi inuicē aduerſant, ⁊ quod hec congregat hic diſpergit. Nec minus cōtraria ſunt que ſimulatio et puſillanimitas ſuggerunt impudentię impacientięqȝ clamoribus, et vtraqȝ labor et dolor et afflictio ſpiritus.

De duabus ſanguiſuge filiabus — Ca. v.

Hec autem oīa ſimilia ac diſſimilia mala ex vna radice pullulant proprię ſcilicet volūtatis. Huius em̄ ſanguiſuge due ſūt inſaciabiles filie, clamātes affer affer. Siquidē animus nec vanitate, nec voluptate corpus aliquādo ſaturatur vt ſcriptū eſt. Non ſaciatur

oculus viſu, nec auris implet auditu. Fuge ſanguiſugā hāc. et oīa reli
quiſti. Hec em̄ omnia trahit ad ſe. Pone hāc: et iugū tam importabi-
le q̄z multiplex abieciſti. Nō eſt em̄ dn̄s crudelis ad illā, non ē tyrān⁹
tā impius et inhumanus ſic vrgens ſeruulū et nō parcēs. Fatigatum
magis inſtigat, ſubditū premit durius, inq̄etum maluz quod ſpiritui
ſemꝑ incubās inexcogitabilia meditat᷑. O cuſtos hoīm quare poſuiſti
me cōtrarium tibi: et factus ſum mihimetipſi grauis. Nullum mihi
onus importabilius, nulla ſarcina grauior eſt. Factus ſum mihi talen-
tum plumbi, et reſedit iniquitas ſuper illud. Sed audiā vocē ſolacij,
audiā quid loquat᷑ magni conſilij āgelus. Venite inq̄t ad me qui la-
boratis et onerati eſtis: ⁊ ego vos reficiā. Tollite iugū meuz ſuꝑ vos,
et inuenietis requiē animab⁹ veſtris. Vex hec alias, inuenient forte in
nouiſſimis ſibi locū. Interim ſane felices eē liquet, qui exonerati ſunt
et ſequunt᷑ dn̄m expediti. Quid em̄ prodeſt portare ſarcinas: Artiſſi
mum em̄ nos foramē expectat, ſi quē ſequimur cōſequi volum⁹ per ar
tiſſimā contēdamus ingredi portā neceſſe ē. Quid tu camele gibbū:
q̄d tu pecunioſe ꝓditoris loculos tollis: Nō ſic impie nō ſic egredie-
ris Foramen acus huiuſmodi ſarcinas non admittit

¶ De diuitijs patꝝ veteris teſtamēti ¶ Ca. vi.

Excuſant ſe aliqui fortaſſe dicētes. Abraā yſaac Jacob ceteriq̄z
ſancti nunq̄d nō terrenas diuitias habuiſſe leguntur: Sufficit
nobis eē ſicut illi fuerūt, neq̄z ſumus patribus meliores. Si culpabi-
lis eēt poſſeſſio diuitiaꝝ nunq̄z illi in diuitijs tantā gratiā a dn̄o obti-
nuiſſent aut tantā gratiā conſecuti diuitias nihilomin⁹ poſſediſſent.
Quid reſpōdebimus nouis imitatoribus ſanctoꝝ veteꝝ: Imponant
certe vitulos ſuper altare dn̄i, mactēt arietes, hircos immolent quia ⁊
hoc abrahā fecit: et hic ritus patꝝ quibus mō meliores nō ſumus, ſed
nec digni quidē ſoluere corrigiā calciamētoꝝ coꝝ. Sed et hec inq̄unt
ſtatum vltra nō habent vbi r̄uelata eſt veritas, vmbrę trāſiere. Quid
ſi ipas ſanctoꝝ quoq̄z diuicias temporales vmbrā fuiſſe dixerim⁹ fu-
turoꝝ: In figura ſiquidē eis om̄ia legimus cōtigiſſe. Deniq̄z quid ni
terrenas palam diuitias poſſiderent ſancti et perfecti viri: cuz ſola ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

huc terreua palā promitterenť a domino: Sicut enī ſacrificijs iſtis
ſic et diuitijs carnalibus adhuc populis diſpenſatio diuina morē ge-
rebat. nimirꝫ vt tanq̄ꝫ ꝑuuli paulatim a gētilium rite ſecederent, eadeꝫ
que gētes demonijs domino īmolantes, eadē que illi, ſed a dn̄o nō de-
monijs expectantes. Ubi ſane celeſtis promiſſio ſonuit ſpiritalia iam
neceſſe eſt ſpiritalibus comparari, et mutari ſacrificiū ſpe mutata. No
uerāt hec quicūqꝫ vel eo tꝑe fuere perfecti, ſed ex caritate populo cohe-
rebāt, vt in manifeſto quidē et agere eadē et eadem querere viderētur.
An forte violēta videtur extortio, quod de umbra dicimus et ſignifi-
catiōe: Olim alter ſcripſerat ſuper hoc in hūc modum. Nullus mihi
opponat aurꝫ templi iudeorꝫ. Tūc enī hoc fuit qn̄ ſanguis īmolabať,
qđ totum fuit figura. Aurꝫ ergo repudiem⁹ cum ceteris ſuperſtitiōi-
bus iudeorꝫ: aut ſi aurum placet placeāt et iudei. Poſtremo nō mul-
tos legiſſe me recolo. aut non afflictos grauiter aut nō grauiter in ipa
ſeculi huius proſperitate tentatos forte et periclitatos.

Quomodo iudeus inter aquas et Petrus ſuper aquas fecit iter. Ca. vij.

Nimirꝫ longe aliud ē in luto aquarꝫ multarꝫ diuiſi fundo ma-
ris iter carpē terrena licite poſſidēdo, aliud ipſam nouis greſ-
ſibus vndā calcare oīa relinquēdo. Sed tꝑi gracie ꝓrogatiua hec de-
bebať, petro nouū iter ⁊ noui itineris typus ſeruabať. Antiquorꝫ ſane
patrꝫ dieb⁹ donec in terris videreť et cōuerſareť inter hoīes dn̄s maie-
ſtatꝭ nō erat euāgelice forma ꝑfectionis, ſed ſpm̄ dn̄i ſolo interiꝫ ſpū ſe
quebanť. At vbi verbū caro fcm̄ eſt et habitauit in nobis iā nobis in
eo tradita ē imago vitę ⁊ ꝯuerſationis exēplar, qđ oporteat etiā corpo
raliter imitari, vt vtroqꝫ ſequētes veſtigio, nō vlterius cuꝫ patriarcha
iacob altero femore claudicemus. Ubi enī audiuim⁹ quia dictū eſt an
tiquis niſi quis renūciauerit om̄ibus q̄ poſſidet non p̄t meus eſſe diſci
pul⁹: Et itē Si vis eē ꝑfect⁹ vade et vēde oīa que habes et da pau-
perib⁹ et habebis theſaurꝫ in celis, et veni ſeq̄re me. Neqꝫ id dicim⁹ tā-
q̄ꝫ ſaluari q̄s vel hoc tꝑe neq̄at ſi ſecus egerit, ſed vt gradū agnoſcat p-
priū, et locum perfectionis, aut diſcipulat⁹ officium nō vſurpet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

¶De remedio imperfectorum ¶Ca. viij

Habent em̄ euāgelia et perfectiōis conſiliū, ⁊ remediū infirmitatis Nolite theſauriſare vobis theſauros in terra, hec perfectio ē. Si quidē filius hominis vbi caput reclinaret nō habebat, Petro et Joanni nec auꝝ nec argētum erat, Paulus victu ſimplici veſtituq̧ contentus. hec ipſa labore manuum acquirebat. Sed non om̄es capiūt verbū hoc, ſicut nec conſilium caſtitatis. Quid dicit populo. Facite vobis amicos de mām̄ona iniq̄tatis vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Verba dn̄i ſunt, et quod loq̄tur tale eſt Firma equidē ſtat immobiliſq̧ ſententia, eos qui volunt in ſeculo diuites fieri incidere in tentationem laqueumq̧ diaboli. Sed quia miſereor ſuper turbā, et quoq̧ ipſum camelum quod hō non p̄t per foramen acus traducere poſſuꝫ. Cauete ſaltē a verbo aſpero, qui laqueum venātium minime declinatis. Veſtite nudum, egenum alite viſitate infirmum, ne forte audire ꝯtingat ſermonē durum, aſpeꝝ verbuꝫ, auditionē malā. Jte maledicti in ignē eternū. Facite vob̄ amicos de mā mona iniq̄tatꝫ. Ac ſi manifeſtiꝰ dicat Ve vobis diuites, q̄ cōſolatōēꝫ vr̄am habetis Attn̄ vnū iā ſupeſſe videt cōicate eā paupibꝰ quoꝝ eſt regnū dei, vt cū venerit hora eoꝝ remiſcant ⁊ deficiētes vos recipiāt in eterna tabernacula ſua, et cōſolationē ſuā quā mō prudenter expectāt dum vr̄am p̄ripitis miſericorditer cōmunicēt deſolatis Meſurā em̄ bonā ⁊ coagitatā ⁊ ſupeffluentē dabunt in ſinꝰ eoꝝ Nec illd̄ pallium breue erit q̄d duos opire nō poſſit, aut ſtratū coāguſtatū vn̄ decidat alt

¶De periculo clericorum ¶Ca. ix.

Hinc eſt ꝙ dotatas et ditatas videmus eccleſias a potentibus et diuitibus huius ſeculi qui in operibus bonis diuites iuxta Pauli āmonitionem amicos ſibi facere ſtuduerunt de mammona iniquitatis, a quibus in eterna tabernacula reciperentur. Quid ni ſperarent ab his recipi, qui claues videntur habere? Sed heu data eſt ipſa prouidentia eorum in occaſionem carnis, et qui ſibi pariter atque alijs in celo tabernacula eterna parare debuerant, in terra coniungunt domum ad domum, et copulant agrum agro. Quis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

rapuit ab ore aploꝝ temporis huius verbum gratię fiducie verbum: ecce nos reliquim⁹ omnia et ſecuti ſumus te: Ecce eniꝫ vt populus ſic ſacerdos. Similiter volūt diuites fieri. immo ⁊ habundantius ſuam hi percipiunt conſolationeꝫ, ſimiliter amicis egerent et ipi vt in aliena ſaltē tabernacula ſuſciperēt, vtpote ꝓpria nō habētes. Beati eniꝫ pauperes ſpiritu, qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ Ceterum hoibus qui ꝑfectionis obtinēt locū, dignitate pollent autoritate preeminent funguntur officio, an iter hec infirmitatis ⁊ imꝑfectiōis (quā vſqꝫ adeo diffitent) liceat ſaltē ſperare remediū, ipi huic quoqꝫ ſint iudices Nāqꝫ minime deceat. manifeſtū Nobis aūt liceat vel audire dicentem Si ſal infatuatū fuerit in quo ſaliet Ad nihilū valet vltra, niſi vt mittat foras et conculcet Si et Hieronimo p̄ſbitero cui forte derogare timebūt qm̄ ſanctus ē vti liceat ſolita ſpūs libertate nulli blādiri palpare nemineꝫ, ſed nude nudā promere veritatē. Clericus inquā qui partem habet in terra, nō habebit partē in celo Itemqꝫ clericus. Si quippiā habuerit pręter dn̄m, pars eius nō erit dn̄s. Verbi gratia Si aurum ſi argentum ſi poſſeſſiones ſi variam ſuppellectilem, cum iſtis dominus pars eius fieri non dignatur

¶ Quomodo clerici a ſingulis quod delectet vſurpent ¶ Capittuluꝫ .x.

Videtur et ſanctus Dauid cauterio graui inurere quoſdaꝫ, ipi viderint quos hec parabola tangat. In labore inqꝫ hoim non ſunt et cū hominibus nō flagellabunt, ideo tenuit eos ſuperbia. Habent em̄ ſingula queqꝫ genera hoim laboris aliquid, aliquid voluptatis. Sed aduertere ē prudentiam aliquoꝝ et admirari. queadmoduꝫ nouo inter hec artificio diſcernentes. et ab inuicē ſequeſtrātes ea, totuꝫ quod delectat eligunt et āplectunt, quod moleſtū eſt fugiunt ⁊ declināt. Cum militibus nempe ſuperbie faſtus. amplā familiā et nobiles apparatus equoꝝ faleras accipitres aleas et ſimilia queqꝫ frequentāt Aliqui forte et dependentes a collo rubricatas muriū pelles ornatos thalamos balneas et molliciem atqꝫ gloriā veſtiū a mulierculis mutuātur, caute omnino lorice pōdus et inſomnes in caſtris noctes incer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

taqꝫ diſcrimina belloꝝ mulibrem quoqꝫ verecundiā et diſciplinā aut quid aliud ſexus ille laboris habere cernitur declinātes. Sudāt agricole putāt et fodiunt vinitores, ⁊ qui inter hec torpent ocio accedente fructuū tꝑe innouari ſibi horrea iubēt et prōptuaria eoꝝ plena. Utinā non pre illis, vtinaz vel cum illis. Uiunnt tritico, bibunt vue ſanguinē meraciſſimum. Paꝝ eſt impinguātur et dilatantur adipe frumēti. Herbaꝝ viribus peregrinū mutuantur vina ſaporem, et addit oleum camino. Sed cōſidera. Et negociatores circūeunt mare ⁊ aridam in labore corꝑis et periculo vitę perituras ſibi diuitias cōgregan tes Dura ſunt hec. Caueāt prudentes noſtri, Dulces interea capiant ſomnos: ne dicam in ſtratis laſciuiāt ſuis Erit tm̄ inuenire in die feſto graues vaſis aureis ⁊ argēteis miniſtroꝝ dextras refertas varijs opibus manticas. ꝑticas oneratas. et ſcrineis tā multiplices loculos, vt ſi menſas adhibueris nūmularios putes. Quid fabros aut cemētarios ceteroſqꝫ huiuſmodi operarios necē eſt numerare: Uictuz ſibi multo labore querūt, illi madent delicijs copijs a ffluūt ocioſi. An nō merito tales poeta ſubſannet, ne cū forte ſuas repetitū venerit olim grex auiū plumas moueat cornicula riſum. furtiuis nudata coloribus Magis autē magnꝰ ille ꝓpheta ⁊ plus q̄ꝫ propheta terribiliter increpat dicēs Genimina viperaꝝ q̄s demōſtrauit vobis fugere a ventura ira: Ubi enim ſunt penitentię fructus. Cū reſurgere ceperint hoīes vnuſquiſqꝫ in ordine ſuo, vbi putas generatio iſta locabitur: Si ad milites forte diuerterint, exſufflabūt eos q̄ minime ſecū laborē ac ꝑicula tolerarint. Sic agricolę ſic negociatores et ſinguli quiqꝫ ordines hoīm a ſuis eos arcebunt finibus: vtpote q̄ non in hoīm labore fuerunt. Quid igitur reſtat niſi vt quos omnis ordo depellat pariter et accuſat. eū ſortiātur locum vbi nullus ordo ſed ſempiternus horror inhabitat

De officio clericorum — Ca. xi.

AN. forte ad electionē cleri audeāt aſpirare. Magnus eni vere eoꝝ locus in regno dei, et bonum ſibi ſed qui bn̄ miniſtraue rint gradum acquirūt. Ceteꝝ ſuus et ipſis nec modicus labor eē videt Et dicebat q̄ plus oībus laborauerat. Qui non laborat non mandu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

cet. Et Petro dictum eſt. Simō ioānis diligis me paſce oues meas. Itēqꝫ tertio repetitum. tertio dictum paſce, nec mulge ſeu tōde vel ſemel additū eſt. Speret ergo diſcipuli locū gradum miniſtri q̇ dominicum magis gregē paſcere ſatagit q̄ꝫ tondere. Paſcere vero tripliciter Exēplo cōuerſationis, ꝟbo predicationis, fructu oratiōis. Et paſcere ad mādatum chriſti vt nemo hūc ſibi aſſumat hunc honorē ſed q̇ vocatus fuerit a deo tanq̄ꝫ aaron: Per eum nempe ſi q̇s introierit ſaluabiť et inueniet paſcua. Sin vero aſcenderit aliunde, plane fur eſt et latro. Atqꝫ vtinā vel querať iā inter diſpēſatores, vt fidelis q̇s inueniať

Excuſatio ꝙ nō niſi manifeſta loquať Ca. xij.

Nemo tñ indigneť nobis aut moleſte accipiat q̄ dicuntur Si ſanctus ē et minime ſibi cōſcius hoꝝ, congratulamur ei. Doleat et ipſe nobiſcū in pluribus hec inueniri. Nec em̄ reuelamus nunc occulta dedecoris: nec parietē fodimus vt abominatio maior appareat. Nullū adhuc de fornicatione fecimus verbū, q̄ꝫuis et hęc in multꝭ etiā ⁊ multipliciter regnet, q̇ puritatis auctori, impuro corde ⁊ corpoē miniſtrātes non verētur ſtare añ angelum dei q̇ ſecet medios et diſꝑdat, ſed omnino audēt agni immaculati ſacras cōtingere carnes, et intingere in calice ſaluatoris manus nepharias q̇bus paulo ante carnes prochdolor meretriceas attrectauerūt. Sic altaria circūire. ſic frequētare pſalmos cuꝫ eiuſmōi laus execrabilis et oratio ſit in peccatū Sed nec eoꝝ ſacrilegia recēſemus q̇ diligūt munera ſequūtur retributiōes vēdunt ſacramēta. iuſticiā ꝑdunt, quoꝝ guttura nec dū traxit ad laq̄um necdum prefocauit fauces verbū blaſphemie vox ſacrilega ſermo neq̄ꝫ quid vultis mihi dare et ego vobis eum tradā: Videmꝰ hec omnia ſed queādmodū nō vidētes quippe q̇bus nec flagellum ē nec comedēs zelus. Manifeſta loq̇mur ⁊ q̄ vix aliq̇ erubeſcāt. Poſtremo ⁊ nos in clero fuimus, liceat vel noſtra ſcrutari

Quō intrent eccleſiaſtica bñficia Ca. xiij.

Videte vr̄am vocationē ait vocatꝰ apoſtolus Cōſideremus et nos an vocati venerimꝰ, et vocati a deo, cuius nimiꝝ hec voca-

tionē dixerim qua ſane iuxta eundē apoſtolū quos predeſtinauit hos
et vocauit Sed q̇s vocauerit nos in honorē cleri. cōuenire velim con-
ſcientias ſingulorum, vt ſecūdum preceptū domini ad cor hierl'm loquar
Huic eni̅ paruulo adhuc. aut forſitā necdum nato. eccleſiaſtica bn̄fi-
cia iā prouida ſane parētum ſollicitudo parabat. Hūc nos inq̇unt illi
vel illi tradēmus epiſcopo. apud quē habemus grām aut cui forte ſer-
uiuimꝰ vt ditetur de bonis dn̄i, nec in tot liberos nr̄a diuidat̄ heredi-
tas. Illū p̄poſitus aut decanꝰ vt ſibi ſuccederet plus ꝙ̄ materno edu-
cauit affectu in delicijs enutriens et delictis. Ille dignus archidia co-
natu vtpote filius principis, magis aūt ſi ſit epiſcopi cōſobrinus in q̄
nimirum tota eſt epiſcopatꝯ progenies Alius vndiqꝫ circuit ſedulꝰ explo-
rator blanditur obſeq̇tur ſimulat et diſſimulat. miſeraqꝫ ſibi ſuffragia
mendicare non erubeſcit manibus et pedibus repens. ſi quo modo tā-
dem aliquando ſeſe ingerere queat in patrimonium crucifixi in bona
domini, que ſola ex omnibus hodie inueniuntur expoſita. Nimirum
peregre profectus eſt. ſed in plenilunio forte vt ſua diſtricte repetat re-
diturus. Quis ea intentione gradus eccleſiaſticos et miniſteria ſanctu
arij querit immo queritur: queri nempe ꝙ̄ querere ip̄e debuerat vt ſi-
ne curis ſeculi in ſanctimonia cordis et corporis illuminādus accedat
ad dominum, et ſuam pariter et proximorum operetur ſalutem, orati-
onis ſtudio deditus et verbo predicationis: Nam ſi eo querit aut te-
net animo eoqꝫ intuitu. vt hic habeat vite neceſſaria. euāgeliſat vt mā
ducet, et peruerſo nimis ordine celeſtibus terrena mercatur. Quam
certe dignius ampliuſqꝫ conſentaneum rationi, vt pro carnali victu
carnalia magis opera et negocia exercere, nec fieret inuerſor rerum aut
inhonoraret miniſterium ſpirituale. Sed modico eſt natura con-
tenta. Nec multi ſola in his neceſſaria querunt, quippe minori faci-
le ſatis obtinenda periculo. Honorati incedere volunt, placere ſtudēt
hominibus, ditari et ſuperbire. et huic ſeculo per omnia conformari.
Audi querelas domini quid ſuper hac tanta hominum temeritate lo-
quat̄ patiens redditor, penitentiā magis cupiens ꝙ̄ vindictā Ipſi in-
quit regnauerunt et non ex me principes, extiterunt et nō vocaui eos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Uniuerſos ſiquidem in ordinibus eccleſiaſticis ceteriſqꝫ ad ſanctua-
rium pertinētibus honorē querentes propriuꝫ aut diuitias ſeu corpo-
ris voluptatē poſtremo q̄ ſua ſunt nō que Jeſu Chriſti, manifeſte ꝓ-
ſus et indubitāter nō ea que, deꝰ eſt charitas, ſed aliena a deo et omniū
radix maloꝝ cupiditas introducit. Quid iſtud temeritatis imo quid
inſanie ē Ubi timor dei vbi mortis memoria vbi gehēne metus. ⁊ ter-
ribilis illa iudicij expectatio: Sponſa nec cubiculū nec cellam ingre-
di niſi rege introducēte preſumit, tu irreuerenter irruis nec vocatꝰ nec
introductus Trahe me poſt te ait illa, in odore vnguentoꝝ tuoꝝ cur-
remꝰ Nunc autē trahit ſua queq̄ꝫ voluptas, et odoreꝫ turpis lucri ſe-
ctātes queſtum eſtimant pietatem, quoꝝ certa damnatio eſt.

De loculis Jude — Ca. xiiij.

Ueruntamē irreprehenſibilis videatꝰ ingreſſus et intētio caſta,
nihil ne vltra timēdum ē. Timendū quidem et maxie Neqꝫ
eñ quicunqꝫ ſpiritu ceperint etiā ſpiritu conſummātur, ſed carne non
nulli. Deniqꝫ et Saul ꝑnceps cōſtitutus a dño, et Judas nō ab alio
electus in apoſtolū memoratꝰ. Nōne inquit ego vos duodeciꝫ elegi, et
vnus ex vobis diabolus eſt. Utinā in duodecim vnꝰ hodie Petrus,
vnus q̄ reliquerit oīa, vnus qui loculis careat inueniatꝰ. Unus inquit
ex vobis diabolus ē. A duobus vtiqꝫ bolis diabolus dicitur, ⁊ Judas
non loculū ſed loculos habet. Utinā ſaperes miſer ⁊ intelligeres cum
theſauro pecunie theſauꝝ ire pariter cumulari. Utinaꝫ nouiſſima ꝓ-
uidēs animaduerteres facile per foramē acus trāſituros nō diuitiarū
cumulos ſed delictoꝝ. Nihil eñ intulimꝰ in hunc mundū, haud du-
bium q̄n nec auferre poterimus quicq̄ꝫ Sane argentū et auꝝ non ni-
hil ē, ſibi vtrūqꝫ retinet mūdus. Inexorabilē conſtituit ianitorē. Fora-
men āguſtum ē, nihil ex oībus aſportare licebit. Nā peccatuꝫ qm̄ ni-
hil ē, nulla poteſt foraminis āguſtia retineri. Solum hoc ſequitur te,
quocunqꝫ ieris quacunqꝫ intraueris pellem hanc non depones. Que
aūt paraſti inſipiēs cuius erunt: Ue ve in domo dñi horrendū vide-
mus. Quid ni idolatras miniſtrātes. mentior ſi nō idoloꝝ ſeruitꝰ aua-
ricia ē, ſi nō quibuſdā etiaꝫ venter ſuus factꝰ eſt deus ſuꝰ. Quod enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

pꝛe cęteris quiſqȝ colit, id ſibi deū conſtituiſſe ꝓbatur. Quantos ſane videm⁹ qui diligunt munera ſequunt̄ retributiones, quātos q̄ chꝛiſto domino nō ſeruiunt ſed ſuo venrri

De quatuoꝛ virtutibus — Ca. xv

Quis putas ē fidelis ſeruus ⁊ pꝛudēs quē conſtituit dn̄s ſuper familiā ſuā, vt det illis eſcaȝ in tp̄e. Queris foꝛte quā eſcam. Meus inq̄t cibus ē, vt faciā voluntatem patris mei, nimiruȝ vita in volūtate ei⁹. Qua quidē nec paſci ipſe nec alios paſcere poterit niſi ſit fidelis et pꝛudēs, vt eā intelligat et diligat. Diligat foꝛtiter, diligat et feruēter Quādo em̄ excuſare poſſit ignoꝛātia hoīem, qui ſe magiſtruȝ infantiū doctoꝛē inſipientium ꝓfitetur. Ignoꝛās quippe ignoꝛabit̄, imo vtiqȝ et multos ignoꝛare faciet et ignoꝛari. Quid em̄ periculi ſit vbi nō inuenit paſtoꝛ paſcua. ignoꝛat dux itineris viā, vicarius neſcit dn̄i voluntateȝ: eccleſia multipliciter q̄tidie et miſerabiliter experitur Eſt em̄ vt ſacratiſſima ſic et ſecretiſſima res voluntas dei, et occultum omnino cōſilium de quo et ap̄lus gloꝛiat̄, puto inquiens q᷑ et ego cōſilium dei habeā. Unde et ip̄a veritas dicit. Nemo ſcit q̄ ſunt in hoīe, niſi ſp̄us hoīs qui in ipſo eſt. Utilis pꝛoinde lectio vtilis eruditio eſt, ſed multo magis vnctio neceſſaria. quippe que ſola docet de omnib⁹. Unde aūt ſcire videbit̄ que ſit volūtas dei bona et beneplacēs ⁊ perfecta. qui nec pulſare nec querere nec petere cōſueuit, qui donec alienaruȝ curā ſuſciperet aīarum. ſue nunq̄ȝ geſſiſſe curā ſed in vano eā viſus eſt accepiſſe. Atqȝ vtinā vel tunc curaret ſuā. vt meā quoqȝ poſtea curaturꝫ ſperare liceret, et de ſuo pꝛius oculo feſtucā eicere, vt de meo trabē videret̄ eicere. Nā et de his quidē q̄ etſi intelligūt foꝛte dn̄i voluntatē negligunt tamē et quantū pꝛeualēt aduerſant̄ ei, qui dederūt manus moꝛti et cū inferno iniere foedus, vt odiētes bonū adherētes malo parati ſint gratis cōſentire peccato. fouere maliciā, fauere iniq̄tati, q̄ȝ odibiles deo et mūdo execrabiles eē conſtat, meli⁹ eſt ſilere q̄ȝ loqui. Sane repente nemo fit turpiſſim⁹, et vix aliquis in hūc affectuȝ nequicie niſi praua cōſuetudine pertrāſinit. Sūt eni infirmi et tepidi amatores iuſticię quibus aut vigoꝛ aut feruoꝛ deeſt aut foꝛtaſſis vterqȝ, cum

vterqꝫ ſit ſummopere neceſſarius inter proſpera quippe ⁊ aduerſa verſanti. Ut em̄ vigoris eē dinoſcitur nequaqꝫ cedere tribulationi. ſed ꝑ iuſticia ꝑſecutionem viriliter ſuſtinere, ſic feruori videt̄ attribuendum nullis capi voluptatibus, nullis illecebris eneruari. Que quideꝫ cum omni populo, tum maxie et ſpecialiter ducibus populi ſunt neceſſaria ne forte in perniciē oīm errare cōtingat. Quid em̄ refert qua occaſiōe viā deſerāt veritatis: Seducāt ignari ſequātur ſpontanei cōpellātur inuiti ſeu attrahātur illecti, quid intereſt dūmodo eant in perditionē. Sic enim Eue prudētia, Ade temperātia cain oīno iuſticia, Petro defuit fortitudo. Quā quidē virtutis quadrifarie perfectioneꝫ et cathedrā ſanctitatis oib⁹ modis exigit miniſterium hoc de quo loq̄mur vt hac dote carens fruſtra ſibi tanqꝫ per Chriſtū introierit blandiatur Siquidē dicitur ignorāti. Si cecus ceco ducatū preſtet, nonne ambo in foueā cadunt: Et item. Sacerdotes nō dixerūt vbi eſt dn̄s. tenētes legē neſcierunt me, ipſi ꝓphete et paſtores abierūt in terrā quaꝫ ignorauerāt. Dicitur et iniquo. Fur nō venit niſi vt mactet et perdat. Et illud. Dilexiſti maliciā ſuꝑ benignitatē. Dicit̄ puſillanimi Mercenari⁹ et qui non ē paſtor, videt lupum venietē et fugit. Dicit̄ ei qui poſt concupiſcētias vadit. Mors eſt poſita ſecus introitum delectationis. Dicitur iteꝫ Oēs que ſua ſunt querunt, nō que Jeſu chriſti

Quō deſeruiant clerici que de eccleſijs habent — Ca. xvi

Verum hacten⁹ iam q̄ per chr̄m ſibi in ſortem miniſterij huius introiſſe videtur de cetero quemadmodum ei deſeruiat quemadmodum miniſtret, quemadmodum paſcat tripliciter vt prediximus gregem domini ſollicita ſecum examinatione diſcutiat. Indignus enim lacte et lana conuincitur, ſi non paſcit oues, ſi nō vigilat in cuſtodia gregis iudicium ſibi manducat et veſtit. Ue ve tibi clerice, mors in olla mors in olla carnium, mors in hm̄oi delicijs eſt Nō modo qꝫ ſecus introitū delectatiōes poſita eē cognoſcit̄, ſed ob id maxie quia populi cōſtat peccata eſſe q̄ comedis. Sūptus eccleſiaſticos gratis habere te reputas, cātando vt aiūt prouenire tibi videntur, ſed bonū erat fodere magis aut etiā mendicare Peccata em̄ populi co

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

medis ac ſi ꝓpria tibi minus ſufficere videnť. Sollicitꝰ eſto tāq̃ rati-
onē redditurꝰ dignos pro eis gemitꝰ fundere dignos agere penitētię
fructꝰ. Alioq̇n tibi noueris imputādā q̄ nunc inť delicias comedis ⁊
paruipēdis et diſſimulas, tāq̃ nihil attinētia tibi. O iudiciorū dei a-
byſſus multa, ⁊ terribilis deus in cōſilijs ſuper filios hoim. Fruſtra i-
cipiēt dicere mōtibus cadite ſuper nos, et collibꝰ operite nos. Veniēt
veniēt añ tribunal chriſti, audieť populorꝫ q̄rela grauis, accuſatio du-
ra quorꝫ vixere ſtipēdijs nec deleuere pctā, q̄bus fcti ſūt duces ceci me-
diatores fraudulēti. Quid tibi iſipiens delicie ſapiūt, q̇d diuitie ille ce-
cos oblectāt oculos, q̇bus mercarꝫ tā graue iudiciū tā dure teipm̄ ob-
ligas rōni: Uniuerſa ſiq̇dem vſqꝫ ad nouiſſimū quadrātez exigeris.

¶ Quō eoſdem redditus expendāt ¶ Ca. xvij

SEd eſto, ſtudioſe ⁊ fructuoſe q̇s laboret. Dignꝰ plane opera-
rius ē mercede ſua, vt q̇ altario ſeruit de altario viuat. Uiuat
inq̄ꝫ de altario: vt iuxta eūdem aplm̄ alimēta ⁊ q̇bus tegatur hn̄s his
cōtentus ſit. Tertiū em̄ hoc periculū eſt. De altario inq̇t, nō ſuperbi-
at non luxurieť, deniqꝫ nō diteť, non contra ſancti cuiuſdā plane dig-
nā omni acceptione ſententiā ex clericatu ditior fiat ex ignobili glori-
oſus Non ſibi de bonis eccleſię ampla palacia fabricet. mutans qua-
drata rotundis nec loculos inde cōgregét. nec in vanitate aut ſuperflu
itate diſpergat. Non extollat de facultatibꝰ eccleſię conſanguineos ſu
os, aut neptes ne filias di xerim nuptui tradat, res pauperum nō pau-
peribus dare, par ſacrilegio crimen eſſe dinoſcitur. Sane patrimonia
pauperum facultates eccleſiarum. Et ſacrilega eis crudelitate ſubripi
pitur, quicquid ſibi miniſtri et diſpēſatores non vtiqꝫ domini vl' poſ-
ſeſſores vltra victum accipiunt et veſtitum. Nec enim ordinauit de
us his qui euangelio ſeruiunt de euangelio querere delicias vel ornatū
ſed viuere ait Paulꝰ ex eo, vt videlicet ſint cōtenti alimētis corpis nō
gulę irritamēta aut incētiua libidis ex quibꝰ teganť non q̇bus orneť
accipe. Sane q̇ nō fideliter introiuit neqꝫ ꝑ chriſtū, q̇d nō infideliter
agat et contra Chriſtum. Manifeſtaꝫ facit ſine dubio arborem fru-
ctus, radicem palmes, opus intentionē faciet ad quod venit, vt mae-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

tet vtiq; et diſperdat. Quãdo em̄ altario ſeruiet qui eiuſmodi ē, ſerui‑
at autem in ſpiritu et veritate. Tales nimiꝝ adoratores pater querit.
Alioquin miniſtratio mortis eſt in iudiciū et condemnationez. Aut
quãdo poterit neceſſarijs eſſe cõtentus, qui eo animo introiuit vt ſti‑
pendia clerici in vſus voluptatis curioſitatis et vanitatis congreget
ſeruet et expendat. Triplex ergo funiculus qui difficile rumpitur ho‑
minem miſerum in perniciē trahit, qui impure intrat. indigne mini‑
ſtrat, ſed et ipſo fructu abutitur temporali.

De virga et baculo ¶Ca. xviij

QUid em̄ ſi in hoc mūdo floret et proſperatur in via ſua: Areſ‑
cit velociter. cito decidit flos feni, vt vapor ad modicū parens
Parcitur virge qm̄ inuenitur iniquitas eius ad odium vtiq; non ad
irã Uirga tua et bacul⁹ tuus ipa me conſolata ſunt. Habet enim vir‑
gã ſed etiã hꝫ baculuꝫ Et huic cõſolatio ē, ꝙ is q̇ virga ceditur baculo
ſuſtenteꝛ. Aut certe parat paſtor virgã et baculū, illã ouibus, et illū lu
po, om̄ia autē ꝑpter electos. Siquidē et virga eos cõſolaꝛ a ſtimulis
cõſcientię, dum hoc modo ſentiūt ſibi peccata dimitti. dicēte domino
Ego ſum q̇ deleo iniquitates tuas. Et baculus iuuat ad tolerantiam
virge dum illis cõparatione fit leuior. Ecõtra vero dicitur induratis
Frons mulieris meretricis facta eſt tibi, noluiſti erubeſcere Et addit.
Receſſit zelus me⁹ a te vltra nõ iraſcar tibi. Quē enim diligit dn̄s ar
guit. et flagellat filiū omnez quē recipit. Liquet ꝑinde eos q̇ in labore
hoīm nõ ſunt, et cū filijs non flagellanꝛ, nec diligi ab eo nec recipi. An
forte diligi putas. Audi quid ſuper hoc ſcriptura loquitur

Quis ſit amicus mundi ¶Ca. xix.

OMnis qui voluerit eſſe amic⁹ huius mūdi. inimic⁹ dei conſti‑
tuiꝛ. Et in alio loco. Si quis diligit mūdum, nõ eſt charitas
patris in eo. Uerba ſunꝛ apoſtoloꝝ. Primū quidē iacobi verbū, ſecū‑
dum ei⁹ diſcipuli quē diligebat Jeſus. et q̇ ipſius ignorare non poſſit
amicos. Si vis noſſe q̄s ſit qui diligit mundū Neq; enim creaturas
dei iuberis odiſſe, ſed que a deo non ſunt ea diligere prohiberis. Que
vero ſint hec Joãnes ipſe loquaꝛ, Nolite ait diligere mundū, neq; ea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

que in mūdo ſunt. Omnia em̄ que in mūdo ſunt cōcupiſcētia carnis
eſt et cōcupiſcētia oculoꝝ et ābitio ſeculi, que nō ſunt inq̄t ex patre ſed
ex mundo. Viderit hic quiſq₃ cuiꝰ ſit ſpiritus quid diligat, quid cupi-
at quid ſectet. Ecce enim ſpeculū veritatis tātum ne quis conſiderato
vultu conſciētie ſue pretereat ꝛ qualis fuerit obliuiſcat. Ambitio curi
oſitas et voluptas nō ex patre ſunt ſed ex mundo. aut certe quia multi
codices habent nō ambitionē ſeculi ſed ſuperbiā vite. In cōcupiſcen-
tia carnis vniuerſam accipe corporaliū ſenſuum delectationē, qua q̄-
dem nec ipſa curioſitas caret. Ac deiñ cōcupiſcētiam oculoꝝ, quecūq₃
ad humanū diē quē ꝓpheta minime cōcupiſcit et ſecularē gloriam et
extrinſecā pertinēt vanitatem. Porro in ſuperbia vite, elationē cor-
dis intellige. Hec eni tria q̄ diligit, mundū diligit et dei cōſtitutus eſt
inimicꝰ. Suſcipiat autē q̄ huiuſmodi ē recōciliationis officiū nomē
mediatoris, et ꝓditoris ſcelere inimicitias cumulauit, vt merito iā non
vt hoſtis ſed vt traditor iudicetur vt Judas vtiq₃ nō vt Saulus.

De impudentia — Ca. xx.

Nam cum impudētia et frōtoſitas cor obduruerit vt non pa-
ueat nō horreat nō contremiſcat ea, iā demum deſperatio eſt.
Quid em̄? Horum ſibi conſcius homo tanq₃ qui inſticiā fecerit di-
uino ſeſe vultui ſiſtere nō veret tanq₃ domeſticus intrat ꝛ exit magiſtꝝ
ſalutat genua flectit oſculatur ore ſacrilego doloſe agit ſed in cōſpectu
dei, vt inueniatur iniq̄tas eius ad odium. Odibilis plane deo fronto-
ſa temeritas. et impudēcia execrāda. Propter q̄d irritauit impius de-
um exacerbauit dominū peccator, vt ſcd̄m multitudinem ire ſue non
querat? Num ꝓpter fornicationes inceſtꝰ aut ſacrilegia? Nihil horū
propheta memorat. Sed quod in corde ſuo dixerit nō requiret. Ser-
mo cordis affectio ē, et dicere nō requiret, nō expaueſcere requiſiturū.
Hec impietas cui ſcd̄m multitudinē ire ſue miſeret deus nec q̄rit nec
arguit nec flagellat nec vlciſcit adinuentiōes eorum ſicut de Moyſe ꝛ
Aaron et Samuele legimus quibus nimirum propicius fuit ſed ex-
preſſe atq₃ ſignanter cuius ſit hec impietas audiamus

De miſeratione crudeli — Ca. xxi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

MIſereamur impio ait dñs velut in cõſilio angelorꝫ et congre
gatione deliberans. Nec eos latuit crudeliorem omni indi-
gnatione miſericordiam iudicem meditari, qua non diſcat homo iu-
ſticiam facere. ſed obdormiſcens miſer et dicens oblitus eſt deꝰ auertit
faciem ſuam, dies ſuos ducat in bonis in puncto ad inferos deſcenſurꝰ
et cum dixerit pax ⁊ ſecuritas tunc ſubitaneus ei ſuperueniet interitus
nec effugiat. Et nõ diſcet inq̈t facere iuſticiã. In terra ſanctorum ini-
qua geſſit ait dñs, ac ſi dicat. Nolo diſcat iuſticiam facere: inuenta eſt
enĩ iniquitas eiꝰ ad odiũ. An adhuc querẽduz ſit quis iſte ſit impiꝰ
In terra inquit ſanctorum iniqua geſſit: in eccleſiaſticis poſſeſſionibꝰ
que ſanctorum fuerãt vſibus aſſignate, in domo dei quam ſanctitudo
decet, de qua Paulus diſcipulum ſtudioſe ſollicitans, vt ſcias inquit
quomodo te oporteat cõuerſari in domo dei que ẽ eccleſia dei viui co-
lumna et firmamentuz veritatis: In clero quippe tanq̃ꝫ in celo gerẽs
iniqua, quidni de miniſterio iudicẽt: Celeſte tenet officiuz, angelꝰ do-
mini exercituuz factꝰ eſt, tanq̃ꝫ angelus aut eligitur aut reprobatur.
Inuenta quippe in angelis prauitas diſtrictius iudicetur neceſſe ẽ et
inexorabilius, q̃ꝫ humana. Age ergo quoniam iudiciuz graue his qui
preſunt, et potentes potenter tormenta patientur. Aſcendat ſuperbia
tua ſemper ſequere regẽ tuum, omne ſublime videãt oculi tui. Feſtina
multiplicare prebendas, inde ad archidiaconatꝰ euola, demum aſpira
ad epiſconatum, ne ibi quidem requiem habiturus, quoniaz ſic itur ad
aſtra. Quo progrederꝫ miſer: An ignoras vt ab altiori gradu ſit caſus
grauior: Neqꝫ enim paulatim decides, ſed tanquam fulgur in impe-
tu vehementi quaſi alter ſathanas ſubito deijcieris. In labore hominũ
inquit non ſunt et cum hominibus non flagellabunt: ideo tenuit eos
ſuperbia peccatum diaboli. quo ceciderunt qui operantur iniquitatez
Hic eſt qui nõ recipit diſciplinam, curari renuit. medelam non ſuſti-
net vlcus peſſimum quod ne ſummis ſaltem digitis patitur attrectari
Huius et ipſe indignationez vereor ſuper his et graue iudiciũ Quid
ni timeam morſus, ſpiritalẽ inſaniam et animarum phreneſim nõ ig-
norãs: Sed domini ſunt verba que replico et eadem ipſi quoqꝫ legũt

et intelligũt pariter legem quippe ſcientes. In terra inquit ſanctorum
iniqua geſſit, et non videbit gloriã domini. Durus eſt hic ſermo ⁊ cõ-
minatio valde terribilis, non videbit gloriã domini. Quid igitur vi-
diſſe cetera preſtat. Hiccine totus miſericordię fructus, Hãc ego mi-
ſericordiam nolo. Procul fiat miſeratio tam crudelis, ne veniat in eo-
rum conſortium anima mea

De commutatione humanę penitentię pro diabolica pena — Ca. xxij

Quis enim vobis miſeris demonſtrauit fugere a vẽtura ira.
Quid preſentẽ tantopere fugitis irã, flagellum timetis, decli-
natis virgam: Et quidem in hac die veſtra que ad pacem vobis, ſed ſi
cognouiſſetis et vos. Mutatis et non effugitis penitentiam, nã ma-
lum impunitum eſſe omnino non poteſt. Qui nõ punitur hic ꝓpria
voluntate, punietur alibi ſine fine. Miſera ſane et extremę dementię
commutatio, humanum declinare laborem et paratũ diabolo ſtrido-
rem ſempiternum eligere. Animaduertite ſiquidem et videte non ho-
minibus ſed diabolo et angelis eius ignem illum eſſe paratum. Ille
enĩ hoſtis et lupus, nos autem populus eius et oues paſcuę eius. Illi
ſecuris et malleꝰ, nobis flagellum et virga debetur. Illiꝰ iniq̇tas inuẽ-
ta eſt ad odiũ ſuum habere carcerem vbi redemptio nulla vnde nulli
liceat reſpirare, mihi ſane et labor tolerabilior ⁊ carcer breuior aſſignatur,
vbi cũ iratus fuerit dñs miſericordię recordetur, redemptionẽ mittens
pplo ſuo copioſam. Deniq́ tps mihi cõſtituit, mihi dicit donec illi pa
rat eternũ. In ſudore inq̇t vultus tui comedes panẽ tuũ. donec in ter
rã de qua ſumptus es reuertaris. Peſſimꝰ ille ãgelus de terra ſumptꝰ
nõ eſt nec in terrã aliqñ reditur ꝰ ꝓpterea non hꝫ donec, ſed ignis ei pa
ratur eternꝰ. Minime ergo expedit vt in ſapientia huiꝰ ſeculi auctoris
huius ſeculi non vereamur fruſtrari iudiciũ, et deludere velle ſniam,
declinãdo videlicet laborem hominum et ſudorem acſi nullo mõ nos
contingere videatur quod Adę dictum eſt aut non in eo ſentẽtiam la-
boris excepérimus, in quo ſine exceptione peccauimus omnes, aut nõ
cõmunis culpę pena nihilominus debeat eſſe communis.

De iudicio Abrahe Ca. xxiij.

Forte em̄ aliqui dicant. Quid peccauimus? Bona eſt om̄is
creatura dei. Noſtra licite poſſidem⁹ noſtris vtimur faculta-
tibus, a rapinis et latrocinijs abſtinem⁹. Enimuero nō paſces in cru-
ce coruos. Ego ſane diuitē illum cuius ſaluator meminit in euāgelio,
in nullo horum audio accuſari. Induebat purpura et byſſo, quotidie
ſplendide epulabatur. Si crudelitatis arguit. ꝙ mundi ſubſtantiam
habēs et vidēs fratrē ſuum egere clauſerit viſcera ſua ab eo, quādo hec
diuiti deeſt? Quātos videtis et ipſi lazaros eſuriētes nudos egrotos,
et plus de iumētis vr̄is, plus de eoꝝ phalaris q̄ȝ de iſtoꝝ miſerijs cogi-
tatis? Sed ad tremendum Abrahe iudicium veniamus. Non enim
Abrahe ſed dei Abrahe ſentētia eſt. Memēto inq̄t fili ꝙ receperis bo-
na in vita tua, et Lazarus ſimiliter mala. Verꝫ vtrumqȝ eſt: nō poteſt
oīno negari. Fer ſentētiam, quia paucis expreſſa totius ſumma nego-
cij eſt. Ille bona: et iſte mala recepit. Quid modo? Nūc autē hic in-
quit cōſolatur, tu vero crucaris. Expergiſcimini ebrij ⁊ flete. Terribilis eniꝫ
deus in iudicijs ſuper filios hoīm eſt. Heccine cruciatuū cauſa tota eſt
ꝙ in hoc ſeculo bona recepit? Ipſa plane. Neqȝ em̄ ad hoc nos de pa-
radiſo voluptatis animaduerſio diuina eiecisse videt vt alterū ſibi hic
paradiſuꝫ adiuentio humana pararet. Homo ad laborē natus ſi labo-
rem refugit, nō facit ad quod nat⁹ eſt ad quod venit in mundū. Quid
reſpōdebit ei q̄ miſit eū, qui inſtituit vt laboraret? Memēto ait ꝙ rēce-
peris bona in vita tua. et Lazarus ſimiliter mala, nunc autē hic conſo-
latur tu vero cruciaris? Quid dicemus ad hec? Si talis ē finis et ta-
le iudicium vt extrema gaudij luctus occupet, nunquid nō preferēda
ſunt in hoc ſeculo mala bonis? Quippe nec illa vera bona. nec illa ma-
la eſſe vera manifeſtū eſt. Vera potius ſententia Salomonis. Meli-
us eſt ire ad domū luctus q̄ȝ ad domū conuiuij. Ceteꝝ ſi ſic cruciandi
ſunt q̄ in vita ſua receperūt bona, et habētibus cōſolationē preſentē ve
repoſitum ē ſempiternuꝫ, cum in ſuperiorib⁹ inuenti ſunt aliqui de ſa-
piētia vtiqȝ carnis ſciētes in oībus et per omnia reprobare malū ⁊ eli-
gere bonū, quiſnam eoꝝ poterit eſſe finis, ſi ſecundum multitudinem

cõſolationum ſuaꝝ dolores apprehẽderint aĩas miſeroꝝ. Conſequẽs eñi videt͛ vt bona oĩa et oẽm ſeculi huius recipiẽtes cõſolationẽ, nihilominus vniuerſuȝ ve et vniuerſi maneãt cruciat⁹. An ſ͛o et illď eque ex eadẽ Abrahe ſentẽtia cõijciendum videt͛, eos ꝗ contrario ducti ſpũ vite pn̄tis oĩa bona reſpuunt eligunt mala, oĩa quoqȝ bona dñi ⁊ oẽm habituros cõſolationẽ. Forte enim erat hoc quod Petrus audire voluit, cũ tanta fiducia dñm tantaqȝ libertate ꝯuenit. Ecce inq̃t nos reliquimus omnia et ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis?

Quomodo reliquerit omnia qui nil fere habebat ex omnibus   Ca. xxiiij.

Nota admodum queſtio eſt, queãdmodum Petrus cuȝ nihil fere habuiſſe ex oĩbus ſciatur taȝ fiducialiter glorietur ſeſe omnia reliquiſſe. Unde ſanctoꝝ quiſpiam. Omnia inquit deſeruit, ꝗ voluntatem habendi dereliquit. Fidelis ſermo, ſed forſitan clauſus ⁊ ipſe eſt. Nunquid enim voluntas habendi omnia cõplectetur, vt reliquiſſe illam ſit omnia deſeruiſſe? Quis enim hominuȝ omnia deſiderare poſſit: nedũ piſcator ille, ille pauper ⁊ modicus. Sed quid cuiqȝ ſufficere poſſit diligẽtius inueſtigato, et facile eſt inuenire oĩa deſiderãtem. Neqȝ enim ponere eſt concupiſcentie modum donec videat͛ impleta donec adepta ſint quibus valeat eſſe contenta. Ceterũ nec amator pecunie dicet aliquãdo ſufficit, nec libidinoſus ſatiabitur voluptate. Sic et crudelis quiſqȝ ſanguinẽ ſemper ſitit, et ambitioſus aut cupidus laudis humane adeptis dignitatum titulis ſeu fauoribus nullum exinde omnino capit remedium, ſed deſiderio eſtuat ampliori minus autem inuenit requiem qui ſibi placere cupit et ſuis de ſemetipſo teſtimonijs gloriatur dicens, manus mea excelſa et putans ſe aliquid eſſe cum nihil ſit, ipſe ſe ſeducit,

De innaturali et inexplebili fame   Ca. xxv

Vidi ego aliq̃n q̃nqȝ viros, q̃d ni phreneticos arbitrarer. Prim⁹ ſiquidẽ buccis tumẽtibus marinã maſticabat arenã. Scďus ſulphureo aſtans lacui, exalanteȝ teterrimũ fetidiſſimumqȝ geſtiebat

haurire vaporē. Porro tertius fornaci incubās vehemēter accēſe mi-cātes ſcintillas hiātibus excipere faucib⁹ letabatur. Quart⁹ ſuper pinnaculum tēpli reſidens leuioris aurę ſpiritū aperto attrahebat ore, ⁊ ſi quo min⁹ influere videret, flabello ſibi vētum ipſe ciebat. ac ſi totū ſperaret aerē deglutire. Quint⁹ ſeorſum poſit⁹ ridebat cęteros, ipſe quoqȝ ridendus. Et maxime. proprias enim carnes incredibili ſtudio ſugere laborabat, nunc manum nunc brachium, nunc alias ptes applicās ori. Miſeratus hoīes cauſamqȝ miſerię ſciſcitatus a ſingulis, vnā eſſe omnibus reperio validiſſimā vtiqȝ famem. Tunc vero macilentiſſimas coꝝ facies contemplatus recordabar prophetę gementis miſerabiliter et dicētis. Aruit cor meum quia oblitus ſum comedere panem meum. Quid em̄ hec vobis proſunt in quā? Non ſunt naturales cibi famem magis hęc prouocant qȝ extinguunt. Panis nanqȝ animę iuſticia eſt et ſoli beati qui eſuriunt illum, quoniā ſaturabuntur. Nimirum ad imaginem dei facta anima rationalis cęteris omnibus occupari poteſt, repleri omnino nō poteſt. Capacem dei, quicquid deo minus eſt non implebit

De circuitu impiorum — Ca. xxvi.

INde eſt ꝙ naturali quidē deſiderio quiuis probatur appetere bonum, nullā niſi adempto eo requiem habitur⁹. Cęteꝝ errāt miſeri nō inueniētes viam, et vt ſcriptum ē, ambulant impiȷ in circuitu, duꝫ minora queqȝ bona q̄rentes, illd ſemper deſiderāt, q̄d ſibi vicinius necdum videntur adepti. Atqȝ vtinā ſi fieri poſſet cętera oīa obtinuiſſet vn⁹, eodē procul dubio et ipm q̄d ſibi ſolū deeſſe viderit ſummum vtiqȝ bonum deſiderio queſiturus quo cętera quoqȝ ſemper expetit nō adepta. Sꝫ innumera ſunt hęc. et a cęteris quoqȝ pariter requirunt, q̄d valet trahit quiſqȝ in ſuā partē, nec aliq̄n poterit hic circuitus peragrari. Vis peruenire? Incipe trāſilire. Alioquin preriperis miſer in deſiderio terrenorum, et a ſummo bono eo lōgius inueniris q̄ te amplius deſieris caducis rebus et tranſitoriȷs appetēdis. In circuitu ſiquidem ābulabas, et quod erat prope in corde et in ore tuo ſi corde crederes et ore confitereris, terga vertens declinas et elōgaris ab eo

Hinc eſt ꝙ vociferatur dominus dicens: Conuertimini filij hominū Et itez Reuertere inquit ſunamitis, reuertere reuertere vt intueamur te. Anfractuoſa ſiquidem via ē et inambulabilis, faciliuſqꝫ peruenies ſpretis omnibus qꝫ adeptis

De accelerãda auerſione . Ca. xxvij

Ecce nos reliquimus oīa, et ſecuti ſumus te. q̇d ergo erit nobis? Dignū plane aplīca fide et deuotiōe verbuz. Iã reliq̇ſti omnia iã dn̄m Petre ſecutus es, et nunc demum quid ſis accepturus interrogas? Vere Simō vere obediēs in auditione auris ſine pacti cōuentione, ad vnius em̄ iuſſionis vocē Petrus et Andꝛeas relictis oībus ſecuti ſunt redēptoꝛem. Nō ſi hoī carnali ſtulticia forte videt, audiat q̄d ſtultū dei ē ſapiētius eē hoībus: et qm̄ placuit deo ꝑ ſtulticiã predicatiōis ſaluare credētes. quippe cum mūdus eum in ſapiētia minime cognouiſſet Quãtos em̄ mundi ſapientia male dicta ſupplãtat, ⁊ cōceptum in eis extinguit ſpiritū, quem voluerat dn̄s vehemēter accēdi Noli inq̇t precipitãter agere, diu cōſidera, diligētius ītuere. Magnū eſt q̄d ꝓponis, et opus habes multa deliberatione. Experire q̇d poſſis amicos conſule, ne poſt factum penitere cōtingat. Hec ſapiētia mūdi terrena aīalis diabolica īimica ſaluti ſuffocatrix vitę, mater tepiditatꝭ eius q̄ ſolet deo vomitū ꝓuocare. Caue tibi ait. Vt q̇d enim. Cū a deo ꝟbum eē non dubites, q̇d opus eſt deliberatione. Vocat magni conſilij ãgelus, quid aliena preſtolaris cōſilia? Quis enim fidelioꝛ? quis ue ſapientioꝛ illo? Seduc me dn̄e et ſeducar: foꝛtioꝛ eſto et inualeſce. Noui enim quę nã ſint que opoꝛtet fieri cito. Ab oꝛe putei gehēne eripioꝛ et inducias petã et retardabo et cunctaboꝛ exire: ſi forte interiz fiat aliq̇d? Abſcondi ignē in ſinu meo, et exuſto iam latere iam nudatis viſceribus iam ſanie defluente, diu mihi deliberãdum eſt an expergiſcar an excutiã an abijciam illuz? Magnū omnino eſt q̄d offert, ſed eo vtiqꝫ libētius et feſtinãtius ſuſcipēdum eſt, et obuijs accipiendum manibꝰ cum feruoꝛe et hilaritate: Pꝛobet autē ſeipſum qui de pꝛopꝛia pꝛeſumit virtute, naz diuina omnino pꝛobata eſt. Amicos conſulat, q̇ non legit inimici hominis domeſtici eius

¶ De tribus reſponſionibus domini ad eos qui promittebant ſequi eum. ¶ Ca. xxviij.

Quid frequẽtat euangeliũ, qui euãgelio nõ obedit? At in eo ſane legim⁹ ꝓmittenti cuidã ſeq̇ dñm ſed defunctũ pr̄em prius ſepelire volẽti reſpõſuꝫ ab eo, vt ſineret mortuos ſepelire mortuos ſuos Alteri quoqꝫ tãtum ſuis q̇ in domo erant valedicẽ cupiẽti, nemo inq̇t mittẽs manum ſuã ad aratꝝ ꝛ reſpiciẽs retro, aptus ẽ regno dei Sed quid audierat p̄m⁹? Magiſter ait, volo te ſequi q̄cunqꝫ ieris. Cui rñdens dñs vulpes foueas inquit hñt et volucres celi nidos, fili⁹ autem hoīs non hꝫ vbi caput reclinet, prudentiam carnis in fouea vulpis, in nido voolucris arguens cordis elationem.. Eſt enim videre nõnullos qui relictis omnibus abrenunciare ſeculo diſponentes, cuꝫ recte offerre velint nolint diuidere recte, calliditate humana totos ſe diuino cõmittere nutui formidãtes ſed reſeruãtes neſcio quid farmẽti vt totaꝫ maſſam corrũpant, qđ in multis frequenter expertũ eſt. Ali⁹ ſine duce et p̄ceptore ſpiritale ſtudiũ apprehẽdere facile cogitãs ãbulat i magnis et mirabilib⁹ ſup̱ ſe, vt vulgo dr̄ ſaliẽs anteq̄ꝫ videat caſurus anteq̄ã debeat? Petrus cogitatũ ſuum iactans in dño ꝛ oẽm ſollicitudinem in eum proijciens certus ꝙ illi foret cura de eo, reliquit omnia et ſecutus ẽ dñm, ne interrogãs quidẽ de premio, donec ex periculo diuitum quod ſaluator proſequebatur ſumeret occaſionem

¶ De regeneratione ¶ Ca. xxix

Quid ergo erit nobis? ait illi Jeſus. Amẽ dico vob̄ Uerbũ cõfirmatõis p̄mittit̄, vt magnũ noueris eẽ q̄d ſequit̄. Amẽ dico vobis, ꝙ vos q̇ ſecuti eſtis me, in regñatiõe cum ſederit fili⁹ homis ꝛc̄. Quid eſt ꝙ dicit in regeneratiõe? Aut que eſt hec noua regeneratio? Neqꝫ eñ iam ignoramus quoniã oportet hoiem naſci denuo, non ex ſanguinibus neqꝫ ex volũtate viri, ſed ex aqua et ſpiritu ſancto. Ceterũ cum nullatenus ad eam regenerationeꝫ valeat hec promiſſio pertinere, forte et altera regeneratione opus eſſe videtur, nec ſolum denuo, ſed ꝛ tertio hominẽ naſci neceſſe eſt. Infelix ego et miſerabilis caſus me⁹, cui non vna ſufficit, cui duplex neceſſaria regeneratio eſt. Nimirum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

iudicium ſpectaueris · nos vero q ſecim⁹ plurimū: quanto
exactius ſcim⁹ · ꝑꝑl's ei cariſſime ſocrates ingrat⁹ ē:
moroſus crudelis inuidus : immodeſtus : vt qui ſit
ex colluuie turbae et ſtultis inſolentib⁹ collectus ·
huic autē qui aſſentat̄ · multo ipſe miſerior ē · Soc
tes Quādo igit̄ axioche hancquae liberal̄ maxie
oīm eſt artiuz · oīm maxime abominandam putas ·
q̄d reliqua vitae gn̄a · an non putabim⁹ prorſus eē
fugiēda? Audiui etiā ꝓdicuz q̄nz dicentē: qđ nihil q̄c
q̄ neq3 ad viuētes mors · neq3 ad defunctos ptinēt ·
Axioch⁹ Quō dicis iſta ſocrates? Soc̄tes
Qm̄ neq3 circa viuentes ē · hi vō qui obierūt n̄ ſūt
ampli⁹ · itaq3 nez apud te eſt · nōduz ei obiiſti · neq3
ſi quid tibi accidat · ē circa te futura · n̄ em̄ eris · ſtul
tus ē igitur dolor de axiocho · qual̄ neq3 ē · nez futu
rus ſit axiochum mente torq̄ri · ſitq3 ſimile · veluti ſi
ſcyllaz ā q̄s centaurꝝ reformidet · que neque iā immi
nent tibi · neq3 ſint vnq̄ ad exitū tuuz affutura · exiſ
tentiuz ei rerꝝ eſt met⁹ · quae nō ſūt autez · neō eſt
q̄ ptimeſcat Axioch⁹ Tu q̄dez docta haec vba
ex ea quae nūc pullulat garrulitate ꝓtuliſti · illinc ē
ei haec quaeſt⁹ captatio : illiciēdae iuuētuti appara
ta · me vero amiſſio bonorꝝ quae ſūt in vita · triſtez
reddit · etſi ſocrates ꝓbabiliorē etiā hac quā modo
dixiſti crepueris orationē · nō ei errabūda iā mens
ducit̄ apte coherētib⁹ verbis · nez contingūt mentē
iſta · ſed in oſtētationez ſplendorēq3 orōis parata ·
multū abſunt a veritate · at aī aegritudo captioſis
nequaq̄ ſiſtitur verbis ſed ill̄ acq̄eſcit ſolum: quae
valeāt ad mētē vſq3 penetrare Socrates Con
iūgis imprudent̄ axioche · et bonorꝝ ꝑuatiōi malorꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

et conformādum corpori eius in gloria et claritate

¶ Vt non reſideamus in via ¶ Ca. xxxi.

IN regneratione inq̇t cum ſederit fili⁹ hominis in ſede maieſta-
tis ſue: ſedebitis et vos ⁊c̄. Conſeq̄mini ait quem ſequimini,
vt cuȝ ipſe ſederit et vos pariter ſedeatis. Quādo em̄ ille reſedit in mū-
do quādo ſubſtitit, quādo reclinauit caput. Exultauit ad currendam
viā, benefaciēdo pertranſijt, quippe nec nidum nec foueā nec locū ha-
bens in diuerſorio, donec opere tādem quod ſuſceperat ꝯſummato ſe-
dendi preceptū mereretur accipere, et diceret dominus dn̄o meo ſede a
dextris meis. Inſipiens tu qui preſidere eligis q̄ꝫ cōſidere, querens in
itinere diuerticula. Ille miniſtrare venit nō miniſtrari, tu ſupra magi-
ſtrum et domino maior, immo nec diſcipulus ꝓfecto nec ſeruus, recū-
bere iam feſtinas. Paululum dormies paululum dormitabis paulu-
lum conſeres manus, ille ſalit in mōtibus, trāſilit colles. Clama ad eū
anima mea, trahe me poſt te: in odore vnguentorum tuorum curremꝰ
Alioquin quando eum remorando tepeſcēdo pauſando conſequi ſpe-
rabis: Exultauit vt gigas ad currendam viam, hilarem ſine dubio di-
ligit ſecutorem. Necdum ab brauium perueniſti, necdum apprehen-
diſti metā · grādis adhuc reſtat via. noli ſiſtē gradū. noli in medio iti-
nere reſidere. In ſudore vultus tui inq̇t comedes panem tuum. donec
reuertaris in terrā de qua ſumptꝰ es. Extunc ſane tp̄s erit req̇ei, nimiꝝ
qn̄ iam ipſe dicet vt req̇eſcas a laboribus tuis · Necdum tamē erit cō-
ſummata pax, necdū perfecta q̇es, deniqꝫ necdū ſeſſio plena In regn̄a-
tiōe inq̇t cū ſederit filiꝰ hoīs in ſede maieſtatis ſue ſedebitis et vos

¶ Quō nūc nulla ex parte ſedeam? ¶ Ca xxxij

FElix regeneratio. Qn̄ enim renaſcar ad ſeſſionem miſer homo
natus ad laborē. O ſi vnq̄ꝫ ſedeā totus, cuius mō nec minima
portio ſedet in quo nihil trāquillum, nihil quietum, ſedatū nihil, nihil
vnq̄ꝫ in eodē ſtatu permanēs. Sedebitis et vos. O ſeſſio. Quis mi-
hi tribuat vt dignis exprimā verbis quod de ſeſſiōe hac cordis affecti-
one cōcipio. Immo quis mihi tribuat ſeſſionis huius imperturbata
frui requie, quam deſidero quā cupio quā requiro. Ecce em̄ vt dixi nil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

in me ſedet ſed cuncta in motu ſunt, omnia nutāt, fluctuant vniuerſa. Poſtremo vbi cōcupiſcit adhuc caro aduerſus ſpiritū et ſpirit⁹ aduerſus carnē, quid nā hoīs ſedere videt. Nec ſola iā concupiſcētia pacem turbat ipedit ſeſſionē vetat eē ſedatuz, ſed duplex quoqꝫ ſcdm corpus miſeruz hoīem contritio vexat. pn̄tis videlicet ſenſu doloris et mortis metu future, nimirū cum paſſibile ſit et mortale, duplex nihilominus animaz ſollicitudo agitare videtur ſpei vtiqꝫ et timoris. Inter hec nēpe fluctuat iugiter donec peccati corpus inhabitat, aſcendens vſqꝫ ad celos et iterum vſqꝫ ad abyſſos deſcendens, tabeſcēs in malis et ad bona nihilominus inardeſcens

De impfecta ſeſſione Ca. xxxiij

Erit aūt, cū luteum h̄ egrediēs domiciliū a timore q̄dem penitus liberabit̄, ſꝫ necdū ab expectatiōe. Extūc ei iaz nō erit timor in finibus nr̄is, ſed cōſtituti ſingularit̄ in ſpe pſallem⁹ ſinguli mēte et ſpū q̄d prelibarat q̄dammō q̄ dicebat Cōuertere aīa mea in reqem tuā qꝛ dn̄s bn̄fecit tibi. Quia eripuit aīam meam de morte oculos meos a lachrymis pedes meos a lapſu. Ceterꝫ de expectatione idē ipe ait. Me expectāt iuſti donec retribuas mihi. Nec mō numerꝫ fratrꝫ vt cōpleatur: ſed et ipm corpus vt ſua regn̄atione reſtituatur expectant. immo et expetūt cum deſiderio ſub altare dei vociferātes ad ipm, et q̄ audire meruit potuit teſtificari. Nā corpus quidē illo in tpe ſedere quis dicat dum effluit et in ſaniem pulueremqꝫ redigitur

De perfecta ſeſſione domini. Ca. xxxiiij

In regeneratiōe inquit ſedebitis ⁊ vos. Seminat̄ eniz corp⁹ animale, r̄ſurget ſpirituale corp⁹. Seminat̄ in ignobilitate reſurget in gl̄ia. Ubi iā tunc mors victoria tua: Siquidē et tu inimica nouiſſima deſtrueris. Corpus enim reſurrectionis iam non moritur, mors illi vltra nō dominabitur. Sed et dolor et gemitus omnes abſcedent, qm̄ abſterget deus oēm lachrymā ab oculis ſcōruz, et iam nō erit amplius neqꝫ luctus neqꝫ clamor ſed nec vllus dolor, quoniā priora trāſierunt. Foelices lachryme quas benigna manus cōditoris ab

ſterget. Et beati oculi qui in talibus liquefieri fletibus elegerunt q̄ȝ ele‑
uari in ſuperbiam, q̄ȝ omne ſublime videre. q̄ȝ auaricie et petulātie fa‑
mulari. Sedebit ergo corp⁹ immortalitatis et impaſſibilitatis gemi‑
na quadam foelicitate dotatū, liberuȝ ab omni neceſſitate, ab om̄i cor‑
ruptione ſecurum, alienū et immune ab omni cōcupiſcentia, plenum
gratia, cōfiguratum deniqȝ claritati corporis Chriſti. Sedebit et ani‑
ma, ſicut nil metuens ſic nec cupiens vltra. nimirum plena beatitudi‑
ne et ſecura plenitudine fruēs, nullos iā cogitationum fluctus nullos
tentationum cōflictus: nullos affectionum ſentiēs motus, ſed eterne
illi incommutabilitati prorſus vnita et ſic adherens deo vt vnus iam
ſit ſpiritus facta cum eo

De ſeſſione domini

SEd quādo hec aut quibus hec erunt? Vos inquit qui ſecuti
eſtis me, cum filius hominis ſederit in ſede maieſtatis. Siq‑
dem aſcendens in coelum ſedet a dextris dei. Sed cum ſederit dictum
eſt apparuerit ſedēs, ſicut apoſtolus ait. Cū apparuerit Chriſtus vita
veſtra, tunc ⁊ vos apparebitis cum illo in gloria. An magis audebim⁹
dicere et ip̄m adhuc ſtare quodāmodo, vtpote cuius necdum cōſum‑
mata videtur ſedes, necdum pedibus eius ſcabello ſuppoſito q̄d a pa‑
tre p̄miſſum ē. Nō ꝙ illi plenitudini q̄cq̄ȝ deſit. ſed ꝙ membra caput
expectet. Audeat hec teſtari q̄ meruit intueri. Ecce ait Stephan⁹ vi‑
deo celos apertos, et filiū hominis ſtātem a dextris virtutis dei. Pau‑
lus quoqȝ ſic ſcribit. Chriſtus aſſiſtens pōtifex futuroꝝ bonoꝝ introi‑
uit ſemel in ſancta, eterna redemptione inuenta. Ceteꝝ in regeneratōe
corpm ſedebit in ſede maieſtatis. q̄ pro animaꝝ regeneratione ſtetit in
ignominioſo ſupplicio crucis, et interrogatus ē contumelijs pariter ⁊
tormēto, nec modo duriſſima morte. ſed et turpiſſima condemnatus.
Dm̄ enim obediens patri factus ē vſqȝ ad mortē mortem aūt crucis,
propter hoc exaltauit illū, et donauit illi nomē quod ē ſuper omne no‑
mē, vt in nomine Jeſu omne flectat̄ genu. Hec autem dixeri fratres vt
noueritis que nā ſint duo latera ſcale que volētibus ſequi dominū p‑
ponitur aſcendenda. que baſes eorum que capita, qui ue gradus quoꝝ

ſummitati deus innixus eſt.

¶ De lateribus ſcale ¶ Capl'm xxxv

Oportet ſiquidē nos domare carnē calcare mundū, vt volupta tes corporis declinātes caueamus nihilominus ſeculi vanitatē. Hec nimirū abominationes Aegyptiorū, quas immolam⁹ dn̄o deo noſtro. Et totū quod a via vite et diſcipline deterret filios hui⁹ ſeculi. totū quod exterret interim ſeruos dei, in his duob⁹ eſt que ſub vno verſu ꝑpheta cōmendat. Uide inquiens humilitatē meā et laborē meum. Hec ergo ſint duo latera ſcale vilitas et aſperitas, q̄bus deinceps interne virtutis et gracie gradus firmiter inſerātur. Eſt enim videre homines mundi ſpernēts gloriā fauorem calcātes populi, nō deſiderā tes humanū diem, ſed non adeo fortes in tolerātia moleſtie corporalis. non adeo reijcientes mollia, non adeo carnis illecebras ſuperantes Quid iſtos dixerim: niſi latus alterū non tenere: Porro vni tātum lateri innitēti periculoſus nimis aſcēſus et proximus eſt ruine. Quid ſi periclitat᷑ qui circa carnem videtur plus q̄ȝ oportet infirmari licȝ mūdi reſpuat gloriā. nec contumelijs moueat᷑. profecto lōge horribilius ē periculum et multo magis inexcuſabile, ſi quis forte licet caſtigās viriliter corpus ſuum et nō parcens eius afflictioni, inueniat᷑ tamen minus reſiſtens glorie deſiderio, minus patiens iniuriarum, minus puritatis et ſolide humilitatis habēs minus immunis a ſeculi vanitate.

Quid enim tibi infelix homo cum his nugis et calamitatibus cū hoc faſtu et vanitate iſta, que nec anime nec corpori prodeſt: Quid irritaris quid inflammaris ad verbi flatum, quod nec carnem vulnerat nec inquinat mētem. Nil ſic alienum a natura tua nil tam contrariū rationi. Neqȝ enim ſic dicere poſſum quid tibi cum cibis et veſtib⁹ aut frigore vl' eſurie quid moueris, cum vnita perſonaliter anima nō huic mundo ſed corpori longe minus carnem poſſit odiſſe q̄ȝ mundum, quippe que huic multum debeat illi nihil. Quod quidē dixerim nō vt voluptas ꝑinde excuſetur, ſed vt vanitas et impuritas ante omnia fugiatur

¶ De gradibus ſcale ¶ Capittulum xxxvi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

SAne vbi ſic ſtabilieris et firmaueris in corde tuo et aſperitatē corporalis abſtinentię et laboris amplecti et omni vilitate et extremitate eſſe cōtentus bona ſunt latera, ſecurus iam inſere grad⁹ exercitij ſpiritualis vt totum quod carni et mundo ſubtrahis, ſtudio pietatis impēdas oblitus quę retro ſunt et extentus in anteriora, vt aſcēſionibus diſpoſitis de virtute ꝓficias in virtutē, vt videre deū deorum in ſyon merearis. Et primo quidem per deſertum proprij cordis ⁊ cōuallē plorationis aſcendens vt virgula fumi, dehinc iam in ſerenius quiddam elapſus aſcendens de deſerto delicijs affluens innixus ſuper dilectū ductus de claritate in claritatem tanq̄ꝫ a domini ſpiritu illo vtiqꝫ qui ſcrutatur etiam alta dei. Nec paucos in his gradus inuenies multiformis gratię dei. Uerum hęc ſpiritalia ſunt et ſpiritalib⁹ vtiqꝫ comparanda· Nuuc vero ad initiandos potius ſermo dirigitur: cui⁹ tota intentio eſt reuocare ad cor preuaricatores. Cęterum habent proficientes editum olim de duodeciꝫ gradibus humilitatis ex ſermonis occaſione libellum, quos videlicet gradus ille iuſtorum omnium ſpiritu pleni⁹ in regula ſua tradit vere per oīa benedictus Jlle enī nobis ſpiritalē ſcalaꝫ erexit, cui⁹ vtiqꝫ ſummitas celos tāgit, q̄din ei⁹ glorioſo trāſitu euidēti legim⁹ miraculo cōmendatū, btō Gregorio ſic ſcribēte

De via oriētali q̄ a beati Benedicti cella ꝓcedit

Inter diſcipulorꝫ man⁹ imbecillia mēbra ſuſtē- ¶ Ca xxxvij
tāſe rectis in celuꝫ manib⁹ ſtetit, et vltimū ſpiritum inter verba efflauit· Qua ſcilicet die duobus de fratribus vni longius poſito, alteri autem in cella commoranti, reuelatio vnius atqꝫ indiſſimilis viſionis apparuit: Uiderunt nāqꝫ quia ſtrata pallijs et innumeris choruſca lampadibus via, recto orientis tramite ab eius cella in celū vſqꝫ tendebatur. Cui venerando habitu vir deſuper clarus aſſiſtens, cuius eſſet via quam cernebant inqueſiuit. Jlli vero ſe neſcire profeſſi ſunt. Quibus ille ait. Hec eſt via qua dilectus domini Benedictus celum aſcendit. Quę eſt eniꝫ via illa ab eius cella progrediens, niſi ordo quē idem vir bonus inſtituit et forma vitę que ſumpſit exordium ab eo: Qua nimirum via domini dilectus aſcendit, quia non potuit aliter

vir ſanctus docere q̄ȝ vixit. Et hęc quidem eorum vel maxima fiducia eſt qui ipſius vtcumqȝ ſtudent inherere veſtigijs, ipſum pręceptorem preuiumqȝ ſequuntur. Neqȝ enim venire aliquatenus in dubiū poteſt quin omnino ſacer ſit mod⁹ conuerſationis et diuina magis inſpiratione atqȝ cōſilio q̄ȝ humana prudentia vel adinuentione formatus quo nimirum tantam in vita gratiā ſanctitatis, tantam poſt obitum gloriam felicitatis idem vere Benedictus obtinuit. Sed hęc hactenus ne quis forte quod lōge ſit ſemper a cordib⁹ noſtris derogare nos eis qui ſibi varios prout cuiqȝ viſum ē glorioſe viuendi formauere modos, q̄ȝ alios conſolari et animare voluiſſe cauſetur. Eam tamen quaȝ videmus in eccleſia hodie formā cleri (ne informē dixerim vitā) a quo ſanctorum habuerint, quis vnq̄ȝ vel in nouo vel in veteri teſtamento ſic vixerit, ſic viuere docuerit homīes vtinaȝ ipſi ſe interrogent ſinguli, nec cōſcientias ſuper hec proprias cōuenire diſſimulēt. Quātos eniȝ videmus ſectatores viarum q̄ videntur quidem hominibus bonę, ſed in profundū inferni deſcendit finis earum. Quātos aſcenſores ſcalę non cuius ſummitas coelos tāgit ſed que illi contraria eſt omnino, habens latera cōcupiſcentiam carnis et cōcupiſcentiā oculorum, gradus vero ſupbiam vitę, quę q̄dem ex mūdo ſunt nō ex p̄re. At ei⁹ ſane quā vobis cōmendare volum⁹ ſcalę gradus et latera ex p̄re ſunt nō ex mūdo, cui nimirū innixus apparuit. Sobrie inq̄t ⁊ iuſte ⁊ pie viuamus in hoc ſeculo. Sed ſobrietas voluptateȝ carnis impugnat, iuſticia ſeculi vanitatem dum videlicet cuiqȝ reddens quod ſuum eſt, et adulātem deplorat vt compatitur iraſcenti. Deniqȝ et ipſe ſaluator dū baptiſtę manibus celſum illum verticem inclinaret ſic inq̄ȝ decet nos implere omnem iuſticiam, ſolam nimirum humilitatem iuſticiam reputans. Exhibeatur ergo ſobrietas nobis, iuſticia proximo, pietas deo. Pietas enim ipſa eſt cultus dei. Sane vt voluptas et vanitas fouere noſcuntur cordis elationem ſic ſobrietas et iuſticia pietatem: vt inter hec latera de fide in fidem ſpe mediante proficiens ſupereminentiam caritatis aliquando teneat

De baſibus ſcalę Ca. xxxviij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

INnituntur autē hec latera baſibus quas nobis ſuppoſuit ar-
tifex ſapiētia duobus forſitan lignis crucis. Ubi enim ille mlꝰ-
tatur morte turbatur cruce, quis ſuorum delicias ſeu gloriam ſuſtine-
re queat, nedum audeat querere? Flagellatus Chriſtus et ſputis illitꝰ
baiulat ſibi crucem: et ludibrio factus irriſoria veſte arundineo ſceptro
corona ſpinea fodit͛ clauis, annumeratur ſceleratis, in ligno extenditur
etiam mortuus vulneratur. et hec intuens qui dicitur chriſtianꝰ pro-
prijs nihilo minus voluptatibus indulgere et florere velle in hoc ſecu-
lo non erubeſcit. Ceteruꝫ ſi omnis qui dicit ſe in Chriſto manere debet
ſicut ille ambulauit et ip̄e ambulare multo magis qui pro eo manere ſe
dicit. qui pro eo legatiōe fungitur, qui ei miniſtrat. ſi eum nō ſequitur
inexcuſabilis eſt. Sane niſi abnegauerit ſemetipſum et tulerit crucem
ſuam: ſequi eū omnino nō p̄t. Quid vero crucē tollere ē niſi laboreꝫ ā-
plecti ⁊ humilitateꝫ? Sicut ſcriptū ē. Elegi abiectꝰ eē in domo dn̄i

De capitellis — Ca. xxxix.

SEd fortaſſis minus adhuc firmiter ſtabilita hec videantur ſi
tantum ſubnixa baſibus, nō etiaꝫ deſuper coherentia capitel-
lis. Hinc eſt ꝙ minime ſuis cōtentus exemplis ſaluator etiam premia
promittit, vt quē forte non prouocat imitatio p̄cedentis, trahat deſide-
rium retributionis. Et ſi quidem voluptuoſus ē, illum ſitiat torrentē
voluptatis ſin vero glorię cupidus, aſpiret ad illam celſitudineꝫ iudi-
ciarię poteſtatis. Sedebitis ait et vos ſuper ſedes duodecim iudican-
tes duodeciꝫ tribus Iſrahel. Ac ſi dicat. Pro cōfuſione veſtra dupli-
ci et rubore, pars veſtra laudabitur. Propterea enim in terra veſtra du-
plicia poſſidebitis, et leticia ſempiterna erit vobis. In exilio vobis af-
flictio duplex humilitatis vtiqꝫ et laboris. ſed cōſolamini et nolite de-
ficere, qm̄ in terra vr̄a. terra vtiqꝫ viuētiuꝫ duplex vos nihilominꝰ re-
muneratio manet ſublimitatis ⁊ delectatiōis. In ſedibꝰ em̄ quies im-
perturbata, in iudicio dignitatis eminētia commendatur

De iudicio — Capittulum xl.

QUis vero ſecularis honor excogitari poteſt. qui nō prorſus in
tantę ſublimitatis cōparatione vileſcat. Nō vnꝰ ſiquideꝫ ci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

nitatis aut populi ſeu regionis vnius ſed vniuerſitatis iudices habēt
preſidere cū Chriſto, nec ſolum homines ſed et āgelos iudicabunt. qui
parentē ad modicum vaporē preſentis glorię ded ignātes et exufflā-
tes, improperium Chriſti vniuerſis preferunt titulis dignitatū. Nc-
lite timere puſillus grex, quoniaꝫ complacuit patri veſtro dare vobis
regnum. Definitū eſt conſilium quod nō euacuabitur. propoſitū im-
mobile perſeuerat. deniqꝫ iurauit dominus et nō penitebit euꝫ. Amē
dico vobis ꝙ vos qui ſequuti eſtis me, in regeneratione cum ſederit fi-
lius hominis in ſede maieſtatis ſuę ſedebitis et vos iudicātes. Quid
glorioſius: Judicent nunc ⁊ preiudicēt filij ſupbię, cum rege ſuo ſede-
ant qui ſibi latera aquilonis elegit. Exaltenť et eleuenť ſicut cedri liba-
ni, trāſibimus ⁊ ecce nō erunt. Opprimāt nūc quos poſſunt blaſphe-
ment cōgerant maledicta. Ueniāt ſuper nos opprobria exprobrātiuꝫ
Chriſto, qm̄ merces noſtra copioſa ē in celis. Gloriā que ab inuicem ē
habeāt vanam vtiqꝫ et mendacē, qm̄ vani filij hominum mēdaces fi-
lij hominum. Gloriā que a ſolo deo eſt nolunt veram vtiqꝫ et manē-
tem, quoniā ipſe veritas eſt et ipſe eſt qui eſt

¶ De groſſis ficuum ¶ Ca. xli.

INfoelix prorſus ambitio que ambire magna nō nouit, q̄rens
de modico creſcere ⁊ maximo minui. Amat em̄ cathedras pri-
mas, que velut groſſi ficuuꝫ velociter ſunt caſurę. Sunt enim groſſi
prime quedā ficus prorſus inutiles. ſolā habentes ficuū ſpeciem non
ſaporē nec tā fruct⁹ q̄ꝫ futuroꝝ quedā preſagia fructuū, quos et decidē
neceſſe ē, vt eis alię humano vſui et eſui apte ſuccedāt: Unde ſpōſa in
cāticis cāticoꝝ. Hyems tranſijt imber abijt et receſſit. Et poſt pauca
Ficus inquam protulit groſſos ſuos ꝙ videlicet perſecutione ceſſante
inclyta facta ſit eccleſia, poſita in ſuperbiā ſeculorum. Quā ſane ſubli-
mitatē et excellentiam dignitatum cōgrue ſatis groſſos vocat, vt futu
ra in his moueat q̄ꝫ pręſentia cogitare. Quę eniꝫ vidētur, temporalia
ſunt, q̄ non vidētur eterna. Caueāt ergo qui primas cathedras amant
ne contingat carere ſecundis, ⁊ qui primos nunc recubitus eligūt: in-
cipiant cum rubore nouiſſimū locum tenere. Sedebitis inquit ſuper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

ſedes duodecim, iudicātes duodecim trib⁹ Iſrahel. Hę iam ſic⁹ erunt non vtiq̄ʒ groſſi. Has nimiꝝ ſedes preuiderat, qui de ſuperna ciuitate dicebat. Illic ſederūt ſedes in iudicio ſup domū Dauid. Illic plane nō hic. Quomodo enim ſedent quas hic videmus ſedes, quę totiens nutant totiens titubant totiens etiā ſubuertuntur. Nimiꝝ groſſi ficuū ſunt quos tenuis aura deijcit et diſpergit. Ceterum quid ſibi vult. ꝙ duodecim tribus Iſrahel iudicaturos fore promittit, in quibus etiaʒ mundus ipſe cognoſcitur iudicandus. An quia notus adhuc tanum in Iudea deus, vniuerſitatē fidelium appellatiōe duodeciʒ tribuū voluit deſignari, ⁊ quaſi ſolas meminit iudicādas propter illud qui non credit iam iudicatus ē. Hec enim ē perfectorum gloria ſingularis iter ipſos etiaʒ eminere fideles: et cęteris quoq̄ʒ ſaluādis preminere auctoritate iudiciarię poteſtatis. et iuxta illud de ipſo pſalmo ſedeant ſupra domum Dauid. Quid iſtud miſerię eſt. ꝙ ad verbum tātę promiſſionis negligentia humana dormitet.

❡ Querimonia ſaluatoris ❡ Ca. xlij.

Populeme⁹ ait dn̄s q̄d debui tibi facere et nō feci: Quid cauſę eſt ꝙ inimico meo ⁊ vr̄o libet ſeruire et nunq̄ʒ mihi: Neq̄ʒ eniʒ creauit vos ille, ſed nec paſcit quideʒ aut tp̄a veſtra ipſe diſpoſuit. Si pua hec videnᷓ ingratis nō ille ſed ego redemi vos. Sed q̄ p̄cio: Nō vtiq̄ʒ corruptibilib⁹ auro et argēto, nō ſole vel luna, nō ſaltem aliq̄ angeloꝝ, ſed ꝓprio cruore vos redemi. Ceteꝝ ſi neq̄ʒ tam multiplici iure debitū a vobis elicere ē famulatū, omiſſis his om̄ibus mecū ſaltē ex diurno denario cōuenientes. Nihil ille inimic⁹ vobis nocuerit, nihil ip̄e videar ꝓfuiſſe, ei obtēperate qui plurima vobis et potiora pollicetur apud quem certior copioſiorq̄ʒ remuneratio eſt. Ut illud quoq̄ʒ benigniſſima miſeratiōe diſſimulē ꝙ bonoꝝ vr̄oꝝ non egēs vobis tātummō velim eē cōſultum, ne p̄n̄tia ſuſcipē detrectetis q̄ nunc offero dona gr̄ę. futuris glorię muneribus eadē coronāda ꝓmittēs. Quid ad hęc cōſcientia hūana r̄n̄det: Cū improperari ceperit hec in die iudicij quō miſeri ſuſtinebunt: Quid excuſationis habere de peccato potuerint

❡ De excuſatione ſecularium. ❡ Ca. xliij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

NUnq̄d tunc dicē incipiēt, mō ecce mō, ſine paululū: Sic enī
nunc diſſimulāt infelices, et mō ⁊ mō non habꝫ modū, et ſine
paululū in longum vadit. Bonus eſt inq̄t deus, q̇ in proximo iuuat.
Magna quidē diuina ꝑmiſſio, ſed lōga nimiū dilatio ⁊ moleſta expe
ctatio ē. Terrenā deſerē ſortē, ⁊ necdū obtinere celeſtē: afflictio ē intoͤ
lerabilis ⁊ incōſolabilis doloꝛ. Quid accelerarē neccē eſt vt miſeria ꝓlon
getur: Miſera proꝛſus et ſeductoꝛia cogitatio. Noua ſiquidez hec q̄
rela eſt, nec ꝓlixiorē vitam filij hominum hactenus cauſabātur. Bre
ues dies hoīs ſunt donec cōſcientia ſtimulāte de penitentia et conuer
ſione vel intus a ſpiritu vel foris cōmoueatur ab hoīe. Extunc ſane no
uum ꝯcipitur tedium lōgioris vitę, differendę mortis oritur fiducia
noua. Sed eſto, multa tibi annoꝝ curricula reſtāt adoleſcens es vſqꝫ
ad ſenectutem victurus et ſenium, quid neceſſe habes amittere tanta
tempoꝛa, perdere tāta lucra: Nihil precioſius tp̄e, ſed heu nihil hodie
vilius ęſtimatur. Tranſeunt dies ſalutis et nemo recogitat, nemo ſibi
non reditura momenta periſſe cauſat. An putas o homo biennij tā
tum aut triennij opus ab omnipotente poſſe recōpenſari: Sic abbre
uiata ē man⁹ dn̄i, vt cētum annoꝝ nō poſſit remunerare laboꝛē: Sꝫ
cōputa q̇d dieb⁹ ſingulis acq̇rere valeas. cert⁹ eq̇dem apd̓ deuz nullū
oīno bonū nō remunerādu ꝫ fore, ⁊ ſicut nō capillū de coꝛpe ſic nec mo
mētuꝫ de tp̄e peritur. Quid illd̓ ſapiētis cōſiliuz ingerā, ne tardes cō
uerti ad dn̄m neſcis q̇d ſupuētura pariat dies Quid inſaniā cauſer de
futuro tā temerarie p̄ſumentis. Quaſi ꝓ ſo tp̄a et momēta in tua p̄t et
nō magis in ſua poſuerit volūtate. Poſtremo q̇d de incerto fine quid
de certa breuetate laboꝛis, retributiōis eternitate loquar: Nouit dn̄s
figmētum noſtꝝ, conſulit puſillanimitati noſtre, humanę obuiat coͤ
gitationi. Anxietatē abigit, preuenit trepidationem

¶ De duplici promiſſione ¶ Ca. xliiij

SEquitur eniꝫ. Et oīs qui reliq̇rit patrē aut matrē aut domuꝫ
aut agrum propter nomē meum. centuplum accipiet ⁊ vitaꝫ
etrrnaꝫ poſſidebit. Quid vltra dicetis filij homīm quando et in hoc
medio tāta vobis promiſſa ſunt vt doꝛmiatis inter medios cleros, de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

quibus paulo ante cauſabamini et exeuntes de ſorte terrena ãplioꝛ ſta-
tim excipiat cõſolatio qua nõ modo patienter ſed etiã gratulãter expe-
ctetis ſortẽ ſanctoꝝ in regeneratione promiſſaꝫ. Siquidẽ et ipſa expe
ctatio iuſtoꝝ leticia eſt. Centuplũ inquit accipiet, et vitã eternã poſſi-
debit. Habetis filij Adam promiſſionẽ vitę eius quę nunc eſt pari-
ter et future vt obſtruatur omne os loquẽtium iniqua. et cõfundãtur
omnes iniqua agentes ſuperuacue. An nõ ſuperuacue penitus agit i-
iqua: q̃ nõ modo fructuoſius ſed et iucundius nõ modo ſalubrius ſed
et ſuauius deo ſeruire poterat q̄ꝫ mundo? Et attende ꝙ Petro quideꝫ
dñs tantum de futuro reſpondit. Neqꝫ eniꝫ ſuper his que experiebat̃
preſentialiter heſitare poterat aut opus habebat interrogare. Deniqꝫ
non quid nobis ẽ dixit ſed quid erit. An vero q̇s dubitat inſtantis eẽ
temporis centupli ꝓmiſſionẽ. Manifeſte id quidem ipſa verborum
conſequẽtia probat, vbi centuplum accepturi et poſſeſſuri vitã eternã
Ceteꝝ ne q̇s omnino impudenti remaneat obſtinationi locus, mitto
vos ad euãgelium ſecũdum Marcũ, vbi deſcribitur promiſſio eadem
deſcripta inuenitur manifeſtiꝰ. Ait enim dñs. Nemo ẽ qui reliquer-
rit patrem aut matrẽ aut filios aut agꝝ aut domum ꝓpter me et ꝓp-
ter euãgelium, q̃ non accipiet cẽties tantum nunc in hoc tpe. Atqꝫ vt
uehemẽtius ãmiretur carnalis aĩa non ꝑcipiens que ſunt ſpũs dei ſed
ſtulticiam reputans: addit ſignãter cum ꝑſecutionibus. Forte em̃ cuꝫ
audiſſet in tempore hoc ꝓmitti centuplũ cõiectabatur etiã de tempo-
ralibus exhiberi, ſed preripuit hunc intellectũ nomẽ additũ perſecuti-
onis. Quid em̃ terrenę ẽ conſolationis, qď non facile terrena ꝑſecutio
tollat? Quid terrenũ inter ꝑſecutiões ſcti martyres acceperunt. qñ ⁊
ipſa quoqꝫ btõꝝ terra corpoꝝ data eſt in manus hoĩm impioꝝ

De incredulitate. Ca. xliiij.

Interim tñ vndecuiqꝫ cẽtuplum ſunt accepturi, dummodo
ſit centuplũ dum valeat cẽtupliciter, cẽtupliciter placeat con-
ſolet̃ delectet ametur, q̇d inſanię eſt ꝙ cunctantur homines relinquere
ſimpla ꝓ cẽtuplis? Ubi ẽ cupidus vbi ãbitioſus, vbi conquiſitoꝛ huiꝰ
ſeculi? Quid ad fidele negociũ ⁊ nũdinas queſtuoſiſſimas auaricia i-

tepuit et obdormiuit humana. Cui iudeo id negares o homo q̇ inua-
num accepiſti nomen domini Jeſu Chriſti, cui ſacrilego q̇cq̇d habes
pro cētuplo dare cūctareris. Uſura nobis dat cētuz ad vnū, de⁹ acci-
pit vnū ad centū. Sed execrabilis tibi ē manus dn̄i vt nullā ab eo cō
mutationē recipere, nō ei in rationē dati vl' accepti cōicare penit⁹ acq̇-
eſcas, an forte nō ex odio ſed ex incredulitate detrectas. Nā id mihi fa
teor credibili⁹ eſt. Nemo enī perire magis optaret, minime cuiuſpiaz
cōſolationis obtētu, q̄z in maxima exultatione ſaluari. Sed nō omni-
um ē fides, ne eoꝝ q̇dē noīe ten⁹ ſunt fideles. Poterā ſane mltoꝝ vo-
bis exēpla proponere multos ꝓducere teſtes. quiq̇ id ſicut crediderūt
ſic ſentiunt. ſicut audierūt ſic experiunt, abundāt huiuſmodi teſtimo-
nijs huiuſmodi carbonibus deſolatorijs omnis natio regio oīs omnis
lingua vbicunqz ſanctoꝝ congregatio ē. Sed qn̄ humanis credet ex-
perimētis, q̇ veritati nō credit promittenti: Illō ego vehemētius ar-
bitror ammirādum ꝙ fideles magis in maximo q̄z in modico videa-
mini. Nū enim difficile ē ei dare cētupluz in p̄nti: qui datur⁹ eſt vitā
eternā in futuro: Qui datur⁹ eſt quod nec oculus vidit nec auris audi
uit nec in cor hoīs aſcēdit, non mō centuplum dare poteſt:

De labore ficto — Ca. xlvi.

SEd quomō inquit poſſunt hec fieri: Qua rōne accipit cētu-
plum qui nil ſibi relinquit ex oībus: Nempe hoc eſt ꝙ paulo
an̄ cōmemoraui, tollite iuguz meum ſuper vos et inuenietis requiem
Mira nouitas ſed eius q̇ noua facit omnia: Jugū tollēs inuenit req̇-
em, reliquēs omnia centuplū habet. Nouerat hoc et ille nimirum ho
mo ſecundum cor dei: q̇ loquebatur in pſalmo. Nunq̇d adheret tibi
ſedes iniq̇tatis, qui fingis laborez in precepto. Relinque oīa et habe-
bis centuplum, tollite iugum meum et inuenietis requiem. An non
fictus labor in p̄cepto. Relinque oīa et habebis cētuplum, tollite iu-
gum meū et inuenietis requiem. An non fictus labor, onus leue, ſua-
ue iugum. crux inūcta: Huius enim rei ſacramentum ē ꝙ in eccleſiaꝝ
dedicatione depictas in pariete cruces oleo ſancto pontifex linit. Sz
et olim cum Abrahe dictū eſt, tolle filium tuuz quem diligis Iſaac et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

offeres eū mihi in holocauſtū. labor fictus ē in pręcepto. Oblatus ſiq̄ʒ
quidem Jſaac ſanctificatꝰ eſt non mactatus: Et tu ergo ſi vocē dn̄i au
dieris intꝰ in aīo et dicatꝰ tibi vt offeres Jſaac tuū, tuū q̄dcunqʒ ē gau
diū imoles deo, interp̄taꝰ eīn Jſaac gaudiū vel riſus fideliter et cōſtan
ter obedi, ne timeas. Nimirꝫ et ſi rem grādem dicit tibi ꝓpheta, facere
debes. Et obtēperandum ei per oīa etiā ſi oportuerit ip̄m Jſaac iugu
lari. Nunc autē q̄cquid affectio ꝓpria iudicet ſecurꝰ eſto, nō Jſaac ſed
aries morietur, nō peribit leticia ſed cōtumacia, cuiꝰ vtiqʒ cornua ve
pribus herēt, et ſine punctionibꝰ anxietatis eſſe nō poteſt. Tentat eīn
te dn̄s deus tuꝰ nec mactabitꝰ Jſaac vt opinaris, viuēs viuet, ſed eleua
tus vtiqʒ ſup̄ ligna vt in ſublime gaudeas nec in carne ꝓpria ſed in cru
ce domini glorieris, per quem crucifixus et ipſe es ſed crucifixus mun
do nam ei viuis viuus

De nigredine et decore ſponſe Ca. xlvij.

Hec nimirꝫ ꝯuerſatio ꝑfectorꝫ hec ſctōrꝫ vita hęc gratia ſpiritu
alis. Deniqʒ tanq̄ʒ triſtes inq̄unt ſemper autē gaudētes tāq̄ʒ
nihil habētes, et oīa poſſidentes, tāq̄ʒ morientes ⁊ ecce viuimꝰ. Qui vi
debāt me foris fugerūt a me dicit et filia regis ea vtiqʒ cuiꝰ gloria om
nis ab intus. Unde et clamitat in cāticis cāticorꝫ adoleſcētulas reuo
cās quas ex exteriori ſua incōpoſitione deterritas videt. Nigra ſuʒ ſed
formoſa filię hieruſalez, ſicut tabernacula cedar ſicut pellis Salomo
nis. Nolite me cōſiderare ꝙ fuſca ſim, quia decolorauit me ſol. Ac ſi
manifeſte ſpiritualis quiſpiā dicat, teneras et infirmas mentes exhor
tās. Quid laborioſa queqʒ et humilia cōuerſatiōis meę tā ſedule nu
meratis: Saga cilicina ſunt et pelles arietum rubricatę quibus inte
rior ille ſplendor et interna tegitur gloria vt illeſa a pulueris et imbris
iniuria reſeruetur. Nolite me cōſiderare ꝙ fuſca ſim, nolite pauere no
lite mirari. Neqʒ enim triſticię aut neceſſitatis ē exterior iſte neglectꝰ
et nigredo forinſeca, ſed occulti ſplendoris et exultatiōis internę. De
colorauit inquit me ſol, lux interior exterioris impatiēs. Nimirꝫ ignis
eſt, et inania folia nō admittit. Alioquin aut exuri folia, aut certe ſi p̄
ualuerint ignē extingui neceſſe eſt. Quod quidez omnino cauendum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

apoſtolus docet, ſpiritum inquiens nolite extinguere. Magis autem id prohibet Chriſtus, volens vehementer accendi. Ideo ſponſa quidē nigra eſt, ſed formoſa. Apoſtoli tanq̃ triſtes ſemꝑ autem gaudentes. Ipſi Chriſto ſi iudaicis conſideretur oculis nō erat ſpecies neq; decor.

¶ De ſepulchris dealbatis ¶ Ca. xlviij.

Contra ſane alios dealbatis veritas comparat monumētis foris quippe ſplendidos et nitētes: intꝰ ſordidos et fetētes Ambulāt enim in ſtolis et primas vt dictū eſt cathedras amāt glorioſi honorati et magni in oculis hominum, intus autem vbi deus videt pleni auaricia, inuidia, ambitione, ſuperbia et luxuria fortaſſe nonnulli. Quādo enim talibus detur precioſum illud continentię munus, niſi forte ad iudicium et condemnationem, nequādo paueant et reſipiſcāt et reuertātur a ſtudijs ſuis, ſed obdormiſcāt in peccatis et deterius pereant ipſa reuerentia et ſecuritate

¶ Quō egeſtas foras interior exiciat ¶ Ca. xlix

Sane vt exercitij ſpiritualis et curę cordis indiciū euidens cōtemptus exteriorum ſic eorūdem ſollicitudo certuz nihilominus ſignū mētis incultę. Scriptum q̇ppe eſt. In deſiderijs eſt om̄is ocioſus. Et item. De ſtercoribus boum lapidabitur piger. Ue miſero ve dum ſtercoratur putat ornari. Bos erat Paulus triturans in area domini, et ſuum vtiq; noſcens poſſeſſorem, vnde et dicebat. Propter Chriſtum omnia detrimētum feci ⁊ arbitror vt ſtercora vt Chriſtum lucrifaciā. Hęc amplexatur ſtercora, etiam ſi quōdam nutritus fuit ī croceis. His lapidatur ſtercoribus piger, q̇ Chriſtū lucrifacere negligens corde vacuo et deſerto foras cogitur euagari. Siq̇dem famis neceſſitate Jacob patriarcha deſcēdere in ęgyptum, et prodigus ille filius ſeruire porcis eſurire ſiliquas egeſtate coactus eſt.

¶ De verme qui non moritur ¶ Ca. l

Sed quid dicit ſcriptura: Habenti dabitur et abundabit, non habenti autem et hoc ipſum quod videtur habere auferetur ab eo. Areſcet fęnum et decidet flos. Ipſe quoq; feneſtrę claudentur,

vt nihil valeant vltra terrenę cõſolationis haurire. Deniqꝫ arguam te dicit dominus et ſtatuam contra faciem tuam. Quid illud confuſionis erit, quid miſerię quid doloris quãdo diſſipatis folijs et diſperſis vniuerſa, nudabitur turpitudo reuelabitur ignominia ſanies apparebit, quãdo iam immortalis factus internus ille cõſcientię vermis tota malignitate corrodet ſed nõ conſumet aĩam infęlicez nec erit omnino diſſimulationis locus aut ſpes vlla cõſolationis: Quid enim cauſę ẽ ꝙ nemodo quidẽ conſcientię ſtimulos ſuſtinere aliquatenus pñt. ſed auertunt oculos cordis et ad cõſolationes miſeras conuertunꝭ aut certe ſimulatiõibus aliq̃bus decipiũt ſemetipſos et mentiꝭ iniq̃tas ſibi niſi ꝙ ĩtolerabilis ẽ ille cruciatꝰ licet adhuc blãdiatur ſpes et extenuet omnino dolorẽ duz ſibi ipſis ꝑ libitu tp̃a metiunꝭ, ⁊ omne quod agũt facile diluendum deſerendumqꝫ quod appetũt temeraria p̃ſumptiõe ꝑmittunt. Sed et ipſa cõſuetudine et incuria ſtupidi et inſenſati corde fere nil ſentiunt, q̃ quidez omnia lõgius aberunt, vbi fiet quod ſcp̃tum eſt. Arguam te et ſtatuam contra faciem tuam

¶ Quod aliter oblectent ſpiritualia quaz carnalia. ¶ Capitulum li.

Quanto enim vicinior et naturali neceſſitudine charior anima carne ſua, tãto acrius doleat neceſſe eſt ⁊ moleſtius ferat prop̃am q̃ꝫ corporis leſionem: vbi a ſtupore iſto et inſenſibilitate fuerit excitata. Sic econtra bona propria et delicias ſpirituales internãqꝫ animi voluptatẽ vbi cõtigerit experiri, eo vtiqꝫ delectabiliꝰ amplectatur, iucundiuſqꝫ fruatur oportet, quo propius et expreſſius eam tangunt, nec exterius mẽdicanꝭ. Nemo quippe eo modo iumẽti ſui quomodo corporis ſui refectione poterit delectari. Placet quidem illa, ſed longe aliter iſta ſapit aliterqꝫ ſentitur. Qđ ſi iumẽtuz aĩę corpus eẽ fateris: eadem vtiqꝫ ratio tibi obſeruãda eſt et in ipſis. Noli errare noli ſeduci vt in corporalibꝰ credas ſpm̃ plus poſſe q̃ꝫ in ſpiritualibꝰ oblectari Uꝭ humanã conſule rõnem ſi fides in te penitus obdormiuit

De tribꝰ in cruce et tribꝰ in carcẽ. Ca. lij

Tres in carcere quondam fuiſſe legimus, tres in cruce Joſeph

ſiquidē cum pincerna et piſtore regis carcerali cuſtodię mancipatus,
Chriſtus verus Joſeph cū duobus vtiqꝫ ſceleratis reputatus ē. Et il-
li quidem in carcere videre ſomnia et audire interpretationē, iſti in cru-
ce verba locuti ſunt et vnus accepit ꝓmiſſionem. Priorum ſiquidem
alter ꝓpinabat regi ⁊ audiuit reſtitueris in ſtatū priſtinuꝫ, alter paſce-
bat aues et reſpōſum mortis accepit. Ipſi quippe ſunt porci quos pa-
uit ille prodigus adoleſcens, ſpurci quidē et elati, merito porcorum et
auium nomine deſignātur. Porro eoꝝ qui crucifixi ſunt cū ſaluatore
alteri vtiqꝫ cōfitenti dictū eſt. Hodie mecū eris ī paradiſo, alteri blaſ-
phemāti nō quidē a dn̄o. neqꝫ em̄ ille tūc iudicabat quenq̄ꝫ, ſed a ſocio
reſpōſum ē, nec tu times deū ꝙ in eadē damnatione es. Quid ergo pu-
tamus, q̇d duobꝰ illis quoꝝ alteri dictū eſt reſtitueris poſt tres dies al-
teri hodie mecū eris in paradiſo interim potuit eſſe moleſtum? Quid
ꝓ illuꝫ potuit delectare cui dictū eſt, trūcato capite poſt triduū ſuſpē-
deris auium eſca futurus? Sane in hoc oēs poſiti ſumꝰ et nemo ſine
carcere: ſine cruce interim nemo. Quippe vbi nec innocens inuenitur
immunis, quādo peccator requiē ſperet. Ceteꝝ ſi volens ſuſtinet, et di-
cit nos quidē iuſte, mercedē habebit, ſin antē inuitus et blaſphemās ⁊
negās deum in factis duplex ei cōtritio ē. Si q̇s teſtimonium habet
ſalutis, etiam caro req̇eſcet in ſpe, ⁊ prophetę farinula pulmentū cōdit
atqꝫ dulcorat, vt in olla iā non mors ſed vita ſit

¶ Quod ſine exceptione cētuplū ꝓmittit C. liij

DEniqꝫ nemo ſanę mētis ampliorē eſſe credat vicijs q̄ꝫ in ꝟtu-
tibus delectationem, preſertim cū ſit deus ꝟtutum totius vere
iocūditatis fons leticię et exultatiōis origo. Neqꝫ em̄ carni ſeu mūdo
aut maligno prīcipi, ſed Chriſto vtiqꝫ ſeruire regnare eſt. Audi hoīem
de propria vtiqꝫ experiētia ꝑhibētem fidele teſtimoniuꝫ veritatis. In
via teſtimonioꝝ tuoꝝ delectatꝰ ſum ſicut in omnibus diuitijs. Quid
erit in patria? ſi tanta eſt copia delectationis in via. Sic ⁊ Apoſtolus
nō in ſpe ſolum, ſed etiā in tribulatione docet gloriari. Ille quidem ſic
ait Amicꝰ huius ſeculi auctoris ſeculi inimicꝰ, Ille quidē ſic Ego forte
non ita delicatus ſum homo peccator ſum nec ſubſiſtere in tāto labore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

ſine gratia multa, nec ipſam valeo gratiaȝ promereri. Quaſi vero gratia nõ ſit gratia, ſed operum merces, quaſi nõ oẽs peccauerint aut non omnes egeant gratia dei. Eſtimas o homo quia perſonaꝝ acceptio ſit apud deum, et nõ omnes oĩa relinquẽtes tã copioſe cõſoletur? Noli eſſe incredulus, acquieſce vel veritati, de cuius teſtimonio nulli licet dubitare fideli.. Et omnis inquit qui reliquerit patrẽ aut matreȝ aut domum aut agrum ꝓpter nomẽ meum cẽtupluȝ accipiet. Nemineȝ excipit Chriſtus, miſeri qui dicũt preter me, qui excludunt ſemetipſos et excipiũt a beneficio generali. Hi nimiꝝ indignos ſe iudicant multo magis eternę vitę q̃ ne ipſum quidẽ centuplũ ſperãt. Sed quia deus verax eſt qui promittit, homo itaqȝ mendax qui diffidit

De his qui videntur omnia reliquiſſe nec centuplum habent Ca. liiij.

Et omnis q̃ reliquerit patrẽ aut matrẽ aut domũ aut agꝝ ꝓpter nomẽ meũ, centuplũ accipiet ⁊ vitã eternã poſſidebit. Facile ego poterã cõntradictionẽ ſuſtinere linguarũ, ſi id loq̃rer ex meipſo. Siq̃dem nõ ꝑcipit carnalis homo q̃ ſunt ſpũs dei, ſed ſtulticia illi videt̃. Nunc aũt ipſe id loquit̃, cuiꝰ verba etiã cęlũ et terra trãſeuntibus nõ trãſibunt. Sed au diui ait homo qui ꝑditionis ſuę occaſionẽ ⁊ vt vulgo dr̃, feſtucã querit vnde ſibi eruat oculũ: audiui inq̃t de illis q̃ reliquerãt oĩa et ad vomitũ ſunt reuerſi, quõ illi acceperũt centuplum? Exurge dñe: iudica cauſaȝ tuã. Et iſtoꝝ nempe calumnia et murmur ipſoꝝ qui forte omnia relinquere viſi minime tamẽ centupluȝ acceperunt, nõ contra nos, ſed contra te ẽ qui dixiſti oĩs qui reliquerit patrẽ ⁊c̃. centuplũ accipiet. Quid tamẽ dicimus? An ex collegio diſcipulorũ reprobari quis poteſt? niſi loculos habens. Sunt enim loculi non modo pecunię: ſed et ꝓprię voluntatis. Scrutetur proinde vias ſuas et ſtudia ſua qui promiſſam centupli gratiam ſibi deeſſe cauſatur, nec dubium q̃n inueniet ãgulum et diuerſorium reclinatoriumqȝ non q̃dem filij hominis, ſed aut foueam vulpis aut volucris nidum: Magis aut perfectius obſecro relinquat omnia et ſoluȝ ſequat̃ Chriſtum iactans cogitatũ ſuum in eo enutriẽdus ab eo, et centuplum ſine

dubio percepturus. Neq̄ꝫ em̄ poteſt ſolui ſcriptura, quę tam certa ve-
ritate ſubnixa om̄ibus id ſine exceptione ꝓmittit. Nihil ſibi retineat,
nihil ſuis, ne modicū fermentum totam maſſam corrumpat. Sunt
enim q̄ ſibi retinēt aliquid, dn̄icę vocis obliti q̄ non ſuā venit facē vo-
luntatē, et in ipſis quoq̄ꝫ ſanctoꝝ collegijs ꝓprio aut deſiderio aut for-
taſſis cōſilio importuniꝰ adherētes. Sciolos ſeſe faciūt de ſe ſibi aliq̄d
retinentes, quos penitus abnegaſſe et diuinę prouidētię et obedientię
patꝝ conſilijs quoq̄ꝫ ſpiritualiū viroꝝ debuerant cōmiſiſſe. Sunt em̄
qui ꝓpinquis retinent et amicis qđ abijciunt a ſemetipſis, pro eorum
proſperitate preſenti, inani prorſus et ſeculari deſiderio ęſtuātes. Cru-
deles plane q̄ nequaq̄ꝫ proximos diligāt tanq̄ꝫ ſe, crudeles inq̄ꝫ vel in ſe
vel in ſuos, immo q̄đ verius ē in vtroſq̄ꝫ. Nemo ergo cū ſe videt non
oīa reliquiſſe, centuplum non accepiſſe miretur

Qđ celeſti cōſolatione ſe p̄uāt q̄ reſilire parati ſtꝫ

PRecioſa ſiquidez conſolatio diuina, nec (ad terrena Ca. lv.
oīno tribuit admittētibus alienam. Infelix tu Eſau q̄ dixiſti.
Num vnā tantū benedictionē habes pater? Quāto meliꝰ erat dicere
cum ꝓpheta, vnā petij a dn̄o hanc requirā. Indignꝰ enim bn̄dictione
celeſti cōuincit qui dubio querit affectu, duplici petit intentione, aliđ
ſibi refugium parans ſi forte eam nō obtinere cōtingat. Maior eſt in-
iquitas mea ait fratricida primus, q̄ꝫ vt veniam merear. Quid ergo?
Renuat cōſolari anima tua ſi veniā non meretur: hoc ſolum deplora,
hoc ſolum plāge, aliud ne cogites quidē. Sed nūc inq̄t om̄is q̄ inue-
nerit Caym: occidet me. Graue damnū, grandis iactura ſi perimatur
corpus, quando quidem anima perijt? Sic enim cauſabatur occiden-
dū ſeſe infelix, tanq̄ꝫ pro magno bn̄ficio habiturꝰ ſi ꝓhiberetur occidi.
Quod et factum eſt. Conſolationem miſeram obtinuit quam q̄rebat
et oblitus eſt deſolationis maximę pro qua multo ſtudio ſuis ſuppli-
care et remedium querere oportebat. Simile quoddam et de Saule
legiſti cum Amalechitarum rege ſeruato p̄imuꝫ quidē Samueli ſan-
cto viſus eſt ꝓ indulgentia ſupplicare, ſed eo tamē in ſentētia ꝑſiſtente
tunc inquit honora me corā populo. Hoccine quod dicebas peccaui,

roga dñm pro me. Merito nõ pepercit q̃ intuebaꝛ cor, nec ſimulate ẽ humiliationi miſertus. Nõ ita ſane poſt maiora licet crimia inexorabilẽ eum Dauid potuit inuenire. Deniqꝫ vix adhuc dixerat peccaui, et reſpõſuꝫ illi ẽ dñs abſtulit peccatũ tuũ a te. Sic nimirꝫ ſic vſqꝫ hodie dilectiſſimi cuiꝰ ad alias cõſolationes mẽs inhiat, ⁊ nõ penitus rẽnuit in caducis et trãſitorijs cõſolari, ipſe ſibi ꝑfecto celeſtis ſubtrahit gratiam cõſolationis. Quã ſi digna deuotiõe pleno affectu deſiderio vehemẽti petere querere pulſare ſatagaret, ſine dubio petens acciperet q̃rens inueniret pulſanti aperireꝛ. Alioquin ſi forte quod abſit pudendum illum apoſtaſie ſaltũ preſumpſerit, certũ oĩno ſit teſtimoniũ veritatis accipiẽtibus aut nunq̃ꝫ eum oĩa reliquiſſe, aut ipm poſtea q̃qꝫ deſeruiſſe cẽtuplum qđ accepit. Non nulli ſiq̃dem cum ſpũ ceperint, heu carne poſtea cõſummãtur. Quod ſi inſanum ẽ centuplum nolle recipere, velle relinquere pluſq̃ꝫ inſanũ iure cẽſetur. An nõ vero plangẽdus tibi videꝛ qui abſtractus et illectus a cõcupiſcẽtia ſua ſponte id deſerit libẽs abijcit voluntarie derelinquit, et q̃ nutriebatur in croceis ãplexatur ſtercora. Nõ eſt vñ cauſetur q̃ eiuſmodi ẽ, tanq̃ꝫ in eo videatur irritũ verbuꝫ dñi aut euacuata ꝑmiſſio. Dum eñ relinq̃t oĩa, habuit ſine dubio repromiſſaꝫ centupli benedictionem. Sine cã cõtendat. Non enim magis q̃ꝫ Chriſto credimus, nec acquieſcimus mẽdacem eum facere qui promiſit

¶ De centuplo et vita eterna ¶ Ca. lvi.

Centuplũ inq̃t accipiet, et vitã eternã poſſidebit. Illud eñ in via hec in patria ẽ. Immo hec patria, illud via. Illud cõſolatio preſentis laboris, hec future felicitatis cõſummatio ẽ. Sic nimirꝫ et operarijs huius ſeculi, ſolet cibꝰ in ope merces in fine dari. Sic militãtibus quoqꝫ et ſtipẽdia miniſtrantur ꝑ neceſſitate tꝑis, et nouiſſime donatiuũ magis erogaꝛ ꝑ quantitate laboris. Sic et filijs iſrahel donec intrarẽt terrã ꝑmiſſionis in deſerto mãna nõ defuit. Et ab eccleſia poſt q̃ſitum regni celeſtis aduẽtuꝫ, quotidianis panis quotidie petiꝛ in orõne quã idem ſaluator inſtituit. Habes hãc duplicẽ ꝑmiſſionẽ et in propheta euidẽter expreſſam vbi ait. Reddet deus mercedẽ

laboꝝ ſctōꝝ ſuoꝝ, et deducet eos in via mirabili. Ipſa eſt em̄ via teſtīo/
nioꝝ dn̄i, in q̄ ꝓpheta alius ſicut in oībus diuitijs delectatū ſe eē te/
ſtatur. Ut quid ergo in incredulitate hac moriemini filij hominum.

¶ Quod centuplum fit ſpirituale. Ca. lvij.

Et ſi forte adhuc ſecularis ad hęc q̇ſpiam dicat. Oſtende mihi
centuplū quod promittis, et libēs vniuerſa relinquo. Ut quid
oſtendā: Fides em̄ non habet meritum, cui humana rō prebet experi/
mentū. An homini oſtēdenti, q̄ꝫ veritati credideris ꝓmittēti: Deficis
ſcrutās ſcrutinio. Niſi credideris nō intelliges. Mānna abſconditū
eſt, quod in Apocalypſi Joānis victori ꝓmittitur. Nomē nouū eſt
quod nemo ſcit niſi q̇ accipit. Uidet em̄ forte nō nullis p̄ntē ſanctoꝝ
cōmunionem, facultatū pariter et voluntatū hoc loco centupli nomīe
deſignari. Et magna hec ip̄a cōſolatio, ſed nō adeo generalis vt poſſit
vniuerſaliter oībus cōuenire. Quātos em̄ ſctōꝝ aut voluntarie eam
deſeruiſſe vt anachoritas, aut violētia perſecutiōis vt martyres exilio
relegatos, humana cōſolatione nouimꝰ caruiſſe. Datum optimum eſt
centuplum hoc, deſurſum deſcendit a patre luminum

¶ Quid fit hoc centuplum ¶ Ca. lviij.

An nō deniq̄ȝ oīa poſſidet, cui oīa cooperant̄ in bonū. An nō
centuplū habȝ oīm q̇ implet̄ ſpū ſctō qui Chriſtū hȝ in pectoē
Niſi ꝙ lōge plus q̄ꝫ centuplū eſt viſitatio paracliti ſpūs et p̄ntia chri.
Quā magna inq̇t mltitudo dulcedinis tuę dn̄e quā abſcōdiſti timē/
tibꝰ te, perfeciſti eis q̇ ſperāt in te. Uides quō memoriā abundātię hu
ius ſuauitatis eructuet anima ſancta, quō exprimere geſtiēs verba mlꝰ/
tiplicet: q̄ꝫ magna inq̇t multitudo. Hoc ergo centuplū adoptio filio/
rum eſt, libertas et primitię ſpiritus, delicię caritatis gloria conſcientię
regnū dei quod intra vos eſt. Nō vtiq̄ȝ eſca et potus, ſed iuſticia ⁊ pax
et gaudiū in ſpiritu ſancto. Gaudiū ſane, nō mō an ſpe glorię ſed etiā
in tribulationibꝰ. Hic ē ignis, quē voluit Chriſtus vehemēter accen/
di. Hec eſt ꝟtus ex alto, q̄ et Andreā fecit āplecti crucē, Laurētiū ri/
dere carnificem, Stephanū in morte ꝓ lapidātibus flectere genua ad
orōnem. Hec illa pax, quā ſuis reliq̇t Chr̄us qn̄ dedit ⁊ ſuā. Siq̄dem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

donum et pax ē electis dei, pax̄ vtiqꝫ pn̄s et donū future. Nā illa ſu⸗
parat oēm ſenſuz, ſꝫ et hic q̇cq̇d ſub ſole placet, q̇cq̇d in mūdo cōcupiſ⸗
cit̄ nō poterit ꝯpari. Hec gr̄a deuotiōis ⁊ vnctio docēs de oib⁹ quam
expertus nouit inexꝑtus ignorat, quā nemo ſcit niſi q̇ accipit.

Exhortatio breuis — Ca. lix.

Utinā hic filioꝝ hoīm cōcupiſcentia vigilet, vtinā vl' curioſi⸗
tas excitet̄ vt dicāt in cordib⁹ ſuis. Nō videt̄ hoc ꝓbuz adin⸗
uentionis humanę, cui ſic cō ſonant vno ore teſtionia ſcripturaꝝ. Nō
ſi ita eſt ſine dubio vehemēter erram⁹. Probare libet an hęc habeāt ſe
ita, guſtare q̇d hoc abſcōdituz māna ſapiat, experiri q̇d ſit hoc cētuplū
quale gaudiuz in ſpū ſctō. Cras ꝑfecto rn̄debit ei iuſticia ſua, qui illud
ſtudioſe q̄ſierit. Cōfeſtiz vt guſtauerit videbit qm̄ ſuauis ē dn̄s, qm̄ bo⸗
n⁹ non modo tenēti ſed et querenti ſe aīę ſperāti in ſe. Alioq̇n venite ⁊
arguite me dicit dn̄s, ſi nō oīs q̇ reliquerit p̄rem et matrē aut domum
aut agꝝ propter nomē meum centuplū acceperit nunc in hoc tꝑe.

De vita eterna — Ca. lx.

Paꝝ eſt et vitā ęternā poſſidebit. Ueꝝ ſi in pn̄tis cōmendati⸗
one cētupli deficit ſermo ⁊ ex abundātia cordis āguſtia oris ob⸗
ſtruit̄, q̇d niſi multomagis ad ꝓmiſſionez eternę vitę ipſa quoqꝫ deſe⸗
ctū ſuū cogitatio fateat̄: Si quod ex parte eſt non valet eloq̇ nec exꝑ⸗
tus. q̇d inexpert⁹ de impꝑfectiōe balbutire conet̄: Ocul⁹ non vidit de⁹
abſqꝫ te, q̄ preparaſti diligētibus te. Pax em̄ ē quę exuperat oēm ſen⸗
ſuz, pax ſuꝑ pacē, exultatio indeficiēs flumē leticię torrens voluptatis
diuinę gaudiū plenū eſt. Cogita q̇cquid vis q̇cquid potes exopta, ex⸗
cedit cogitatū omnē deſideriuz oē exuperat illa fœlicitas ęternitas il⸗
la illa btitudo. Ad quā nos ſua miſeratiōe ꝑducat, ꝓueniat in bn̄dicti⸗
onib⁹ dulcedinis et indeficiēter interim tribuēs ꝓmiſſaꝝ cētupli gra⸗
tiā ad ſolatiū vtiqꝫ et remediū laboris hui⁹ nę deficiamus in via, et vt
de exhibitione pn̄tium muneꝝ firma ſit expectatio futuroꝝ, qui venit
vt vitā habeam⁹ ⁊ abundātius habeamus Jeſus Chriſtus dn̄s noſter
qui cum patre et ſpū viuit et regnat deus, per infinita ſcl'a ſcl'oꝝ: Amē

Excuſuz Dauētrię Anno ſalutꝫ nrę M.D.xviij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

26 leaves (last blank)
coll: compl.
XII '63 [illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 F 18